

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

Filozofická fakulta

Katedra politologie a evropských studií

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**ROLE GENERÁLNÍHO TAJEMNÍKA OSN V ŘEŠENÍ
MEZINÁRODNÍCH KONFLIKTŮ**

OLMOUC 2018

KATEŘINA VALENTOVÁ

Ráda bych tímto poděkovala vedoucí mé bakalářské práce Mgr. Markétě Žídkové za odborné vedení, cenné připomínky a poskytnutí potřebných informací k vypracování mé práce.

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci na téma *Role generálního tajemníka OSN v řešení mezinárodních konfliktů* vypracovala samostatně na základě uvedených pramenů a literatury.

V Olomouci dne 30. 4. 2018

.....

OBSAH

ÚVOD	5
1 TEORETICKÉ UKOTVENÍ	8
1.1 ORGÁNY OSN A ŘEŠENÍ KONFLIKTŮ.....	8
1.2 PREVENCE KONFLIKTŮ A JEJICH ŘEŠENÍ V RÁMCI OSN	13
1.3 GENERÁLNÍ TAJEMNÍK OSN A ŘEŠENÍ KONFLIKTŮ	16
2 BUTRUS BUTRUS-GHÁLÍ: POČÁTKY PŮSOBENÍ VE FUNKCI GENERÁLNÍHO TAJEMNÍKA A JEHO PRÁCE V RÁMCI OSN	18
2.1 REFORMY BUTRUSE-GHÁLÍHO V RÁMCI OSN	19
2.2 BUTRUS BUTRUS-GHÁLÍ A JEHO ROLE V ŘEŠENÍ KONFLIKTŮ.....	22
2.2.1 BUTRUS-GHÁLÍ A JEHO ROLE V DALŠÍCH KONFLIKTECH	31
2.3 BUTRUS-GHÁLÍ A JEHO POHLED NA SVĚT A NA PŮSOBENÍ V OSN	32
2.3.1 BUTRUS-GHÁLÍ KONČÍ VE FUNKCI GENERÁLNÍHO TAJEMNÍKA	33
3 KOFI ANNAN: POČÁTKY PŮSOBENÍ VE FUNKCI GENERÁLNÍHO TAJEMNÍKA A JEHO PRÁCE V RÁMCI OSN	35
3.1 REFORMY, PROGRAMY A PLÁNY KOFIHO ANNANA V RÁMCI OSN.....	36
3.2 KOFI ANNAN A JEHO ROLE V ŘEŠENÍ MEZINÁRODNÍCH KONFLIKTŮ	38
3.2.1 KOFI ANNAN: JEHO ROLE V DALŠÍCH KONFLIKTECH A KARIÉRA PO SKONČENÍ VE FUNKCI GENERÁLNÍHO TAJEMNÍKA OSN	46
ZÁVĚR	49
PRAMENY A LITERATURA	51
ANOTACE	61

ÚVOD

Společnost národů, která vznikla po první světové válce, nahradila Organizace spojených národů (dále jen OSN) založená v roce 1945 v San Francisku. Mezi hlavní priority a cíle OSN patří udržování mezinárodního míru a bezpečnosti, podpora přátelských vztahů mezi národy, rozvoj spolupráce při řešení mezinárodních problémů a také podpora lidských práv a koordinace činnosti jednotlivých států. OSN je jednou z organizací, jejímiž členy jsou téměř všechny země světa, v současnosti 193 zemí.

OSN vznikla podepsáním Charty v červnu 1945, jež je v platnosti od října 1945. Charta obsahuje preambuli, 19 kapitol a 111 článků. Pro řešení konfliktů jsou nejdůležitější kapitoly VI. (pokojné řešení konfliktů), kapitola VII. (akce při ohrožení míru, porušení míru a činech útočných) a kapitola VIII. (oblastní dohody). Dále také Charta stanovuje činnost jednotlivých orgánů OSN. Mezi hlavní orgány patří Valné shromáždění, Rada bezpečnosti, Hospodářská a sociální rada, Mezinárodní soudní dvůr, Poručenská rada a Sekretariát v čele s generálním tajemníkem, který se jako jeden z nejvyšších správních úředníků podílí na činnosti a jednání všech orgánů OSN. Ve své práci se chci věnovat především funkci generálního tajemníka a tomu, jakou hraje roli v řešení mezinárodních konfliktů společně s OSN.

V první kapitole, teoretickém ukotvení, se budu věnovat fungování OSN a jejím jednotlivým orgánům v rámci řešení mezinárodních konfliktů, jejíž činnost neoddělitelně souvisí s prací generálního tajemníka a jeho rolí v tomto procesu. Což také souvisí s jednotlivými pravomocemi orgánů OSN, které taktéž s řešením konfliktů souvisí. Dále se věnuje prevenci konfliktů a jejich řešení v rámci OSN. Zvláštní důraz je kladen na funkci generálního tajemníka, na jeho postavení a pravomoce v systému OSN a dílčích úřadech, a hlavně na jeho roli v řešení mezinárodních konfliktů.

Pro svou práci jsem si zvolila dva generální tajemníky, kteří nastoupili do funkce po skončení studené války, kdy v nově nastalé mezinárodní situaci probíhaly na řadě míst světa různé druhy konfliktů. První generální tajemník, jehož roli v mezinárodních konfliktech se budu věnovat ve druhé kapitole, je Butrus Butrus-Ghálí, jenž byl v pořadí šestým generálním tajemníkem OSN, a to v letech 1992 až 1996. Ve funkci jej následně vystřídal Kofi Annan působící v OSN od roku 1997 do roku 2006, jehož roli se věnuje třetí kapitola.

V kapitolách věnujících se těmto dvěma generálním tajemníkům nejprve popíši jejich nástup do funkce generálního tajemníka a jejich práci v rámci OSN. Například jejich reformy v oblasti vedení mírových misí, řešení konfliktů nebo ve fungování Rady bezpečnosti.

Následně se budu věnovat jejich roli v řešení mezinárodních konfliktů, které v době jejich působení ve světě probíhaly. V případě Butruse-Ghálího například konfliktům ve Rwandě a občanské válce v Angole, také konfliktům v Kosovu nebo irácké krizi z roku 2003 v době působení Kofiho Annana. Také se pokusím odpovědět na své výzkumné otázky, které zní: *Jak generální tajemníci OSN ovlivňují mezinárodní konflikty? A jaká je jejich role v tomto procesu?* Soustředím se tedy na průběh jednotlivých konfliktů z pohledu OSN a generálních tajemníků.

Ve své práci využiji deskriptivní metodu, která se soustředí na hlubší nebo detailní popis určitých skutečností. Také použiji analýzu, která umožňuje odhalovat různé vlastnosti jevů a procesů a oddělit podstatné od nepodstatného. Budu se tedy věnovat úloze v řešení mezinárodních konfliktů a působení v OSN dvou generálních tajemníků, které jsem si pro svou práci zvolila. V práci chci tak dosáhnout toho, že zdůrazním roli generálního tajemníka v průběhu jednotlivých konfliktů, protože má v tomto procesu nezastupitelnou roli.

Pro svou práci jsem využila převážně literatury týkající se mezinárodních konfliktů, organizace OSN a roli generálních tajemníků. Anglické literatury zabývající se touto tematikou bylo mnoho, avšak je i pár autorů české provenience, jejichž předmětem výzkumu je OSN či mezinárodní konflikty. Jako například Šárka Waissová a její publikace *Řešení konfliktů v mezinárodních vztazích* či Jan Karlas, jenž se především zabývá mezinárodními organizacemi v knize *Mezinárodní organizace: Systémy spolupráce mezi státy*. Řada děl zahraničních autorů, z nichž jsem ve své práci čerpala, byla přeložena do češtiny. Například kniha Paula Kennedyho *Parlament světa: OSN a hledání světové vlády*.

Pro obecnější přehled fungování OSN jsem využila knihu od Lindy M. Fasulo *An Insider's Guide to the UN*. Z literatury týkající se mezinárodních konfliktů z hlediska OSN jsem například použila knihu českého překladu od švýcarského historika a badatele v oblasti mírového hnutí Daniela Gansera *Nezákonné války: Jak země NATO sabotují OSN*, jež se věnuje konfliktům z pohledu OSN. Z knih věnující se mírovým mísím, byly například dostupné publikace Kofiho F. Abiewa *The Evolution of the Doctrine and Practise of Humanitarian Intervention* či *The responsibility to protect* od Garetha Evanse. Literatura týkající se přímo konfliktů, kterým se v mé práci věnuji, je například publikace *The role of the United Nations in the Angolan peace process* od Paula J. Manuela či *Cyprus after Annan: next steps toward a solution* od R. I. Rotberga.

Co se týče tématu funkce generálního tajemníka OSN, tomu se například věnují Ian Johnstone v článku *The role of the UN Secretary-General: The power of persuasion based on law* nebo norský profesor politologie Kjell Skjelsbaek v článku *The UN Secretary-General*

and the Mediation of International Disputes. V těchto člancích je funkce generálního tajemníka hodnocena spíše pozitivně. Na ně však reagují kritici, jako například Leon Gordenker, který se ve svém výzkumu zaměřuje na roli generálního tajemníka i v negativním smyslu (například při neúspěšných mírových misích) v článku *The UN Secretary-General and Secretariat*.

Jedním z primárních zdrojů, ze kterých jsem čerpala, byla Charta OSN, která se věnuje jednotlivým pravomocím orgánů OSN. Mezi mé další primární zdroje patří také rezoluce vydané Radou bezpečnosti, které jsou publikované na stránkách OSN. Jednotlivé agendy generálních tajemníků (např. *Agenda for Peace, In Larger Freedom*), jejich projevy či články. Od Butruse Butruse-Ghálího například *An agenda for peace* či *Global Leadership after the Cold War*, v němž se také věnuje jeho pohledu na současný svět a jeho působení ve funkci generálního tajemníka. A Od Kofiho Annana například *In Larger Freedom towards development, security and human rights for all* nebo *Report of the Secretary General on his Mission of Good Offices in Cyprus*. Také jsem například využila dostupných materiálů think tanků, týkající se OSN, a to *The United Nations University*, která působí jako most mezi mezinárodní akademickou komunitou a systémem OSN a *International Peace Institute*.

1 TEORETICKÉ UKOTVENÍ

Kapitola se věnuje fungování OSN a její roli v řešení mezinárodních konfliktů, kde tato činnost neoddělitelně souvisí s prací generálního tajemníka v tomto procesu. Také se věnuje pravomocím jednotlivých orgánů OSN a nakonec samotné funkci generálního tajemníka v rámci řešení konfliktů.

Kapitola je rozdělena do tří částí. První popisuje samotnou organizaci OSN, její jednotlivé části plus jejich funkce, pravomoce a jak se jednotlivé orgány podílí na řešení konfliktů. Druhá část se věnuje prevenci konfliktů a jejich řešení v rámci OSN. Zvláštní důraz je kladen na funkci generálního tajemníka. Na jeho postavení a pravomoce v systému OSN a dílčích úřadech, a hlavně na jeho roli v řešení mezinárodních konfliktů, kterou popisuje třetí část této kapitoly.

1.1 ORGÁNY OSN A ŘEŠENÍ KONFLIKTŮ

Jednotlivé orgány OSN se významným způsobem podílejí na řešení konfliktů společně s generálním tajemníkem. Generální tajemník ve většině případů dává doporučení a návrhy Radě bezpečnosti, která tato opatření projednává společně s Valným shromážděním. V soustavě OSN také existuje několik výborů pro řešení konfliktů, na jejichž práci se generální tajemník podílí. Jako jeden z nejvyšších správních úředníků se podílí na činnosti a jednání všech orgánů OSN, kromě Mezinárodního soudního dvora (Szasz 1991)

Organizace spojených národů (dále jen OSN) navázala na činnost organizace Společnosti národů, která vznikla v roce 1919 a zanikla v důsledku toho, že nedokázala zabránit vypuknutí druhé světové války. Již během srpna 1944 probíhala v Dumbarton Oaks ve Washingtonu přípravná konference, kde byl vypracován návrh Charty OSN, jenž je nedílnou součástí celého principu mírové organizace. Společně se založením OSN byla přijata Charta OSN, jejíž ratifikace byla podmínkou členství v organizaci. Na založení se podílelo 50 států – v současnosti má 193 členů. OSN vznikla podepsáním Charty 26. června 1945, jež je v platnosti od 24. října 1945. Obsahuje preambuli, 111 článků a 19 kapitol. V řešení konfliktů jsou nejdůležitější kapitoly VI. (pokojné řešení konfliktů), kapitola VII. (akce při ohrožení míru, porušení míru a činech útočných) a kapitola VIII. (oblastní dohody), která v článku 54 říká že: „*Rada bezpečnosti bude vždy plně zpravována o každé činnosti pro udržení mezinárodního míru a bezpečnosti, která se podniká nebo zamýšlí podle oblastních dohod nebo oblastními orgány*“. Charta také popisuje činnost jednotlivých orgánů. Mezi hlavní

orgány patří Valné shromáždění, Rada bezpečnosti, Sekretariát v čele s generálním tajemníkem, Hospodářská a sociální rada, Mezinárodní soudní dvůr a Poručenská rada.

Nejvyšším orgánem OSN je Valné shromáždění, v jehož čele stojí předseda. Je hlavním jednacím orgánem, který je dle amerického autora M. J. Petersona někdy označován jako „světový parlament“ (Peterson 2006). Skládá se ze všech členských států a každý člen má ve Valném shromáždění jeden hlas (kapitola IV Charty OSN). O přijetí rozhodnutí o významných záležitostech jako o otázkách míru a bezpečnosti, přijetí nových členů či rozpočtu je vyžadována dvoutřetinová většina hlasů, u ostatních otázek rozhoduje prostá většina (osn.cz 2005). V Chartě jsou zakotveny následující pravomoci a funkce Valného shromáždění jako

„zvažovat a činit doporučení v záležitostech týkajících se principů spolupráce při udržování světového míru a bezpečnosti včetně otázek odzbrojení a omezování zbrojení a činit v těchto otázkách doporučení; projednávat a činit doporučení v jakýchkoli otázkách, které spadají do rámce Charty nebo mají vliv na pravomoci a funkce kteréhokoli jiného orgánu OSN; dodržování lidských práv a základních svobod a mezinárodní spolupráce v oblasti ekonomické, sociální, kulturní vzdělávací a zdravotní; prosazovat mírová řešení všech situací, které by mohly ohrozit přátelské vztahy mezi národy, bez ohledu na příčiny vzniku těchto situací; určovat a schvalovat rozpočet OSN a určovat výši příspěvků jednotlivých členů; volit nestálé členy Rady bezpečnosti, členy Ekonomické a sociální rady a dodatečné členy Poručenské rady, na základě doporučení Rady bezpečnosti jmenovat generálního tajemníka OSN“ (kapitola IV Charty OSN).

Valné shromáždění tak jedná o oblastech, které dle Charty neprojednává Rada bezpečnosti. Vydává právně nezávazné rezoluce. Kromě řádného zasedání, které probíhá vždy jednou ročně v září, se koná během roku řada zasedání, svolaných na žádost Rady bezpečnosti, většiny států OSN nebo jednoho členu, pokud s tím většina souhlasí (Waisová 2011). Otázky projednávané Valným shromážděním se řeší v šesti hlavních výborech: Výbor pro odzbrojení a mezinárodní bezpečnost; Hospodářský a finanční výbor; Sociální, humanitární a kulturní výbor; Zvláštní výbor pro politické otázky a otázky dekolonizace; Administrativní a rozpočtový výbor a Právní výbor. Stejně jako ostatní orgány, tak i Valné shromáždění má vliv na řešení konfliktů – její hlavním cílem je prosazovat mírová řešení situací, které by mohly svými následky nějak ohrozit přátelské vztahy mezi národy. Dále vydává doporučení v otázkách týkajících se spolupráce v odzbrojení a kontrole zbrojení (Ziring, Riggs, Plano 2005). Dle článku 11 Charty OSN je „Valné shromáždění pověřeno zabývat se obecnými zásadami spolupráce v zájmu zachování světového míru a bezpečnosti“. V zájmu zachování míru Valné shromáždění organizuje mimořádná zasedání, která se věnují naléhavým otázkám.

Výbory pro odzbrojení a mezinárodní bezpečnost plus Zvláštní výbor pro politické otázky a dekolonizaci, se zabývají především otázkami mezinárodního míru (Peterson 2006). Také podporuje instituci generálního tajemníka, vytváří prostor pro vyjednávání členským

státům, uzavírá koalice, dosahuje konsenzu a také vytváří normy pro jednání jednotlivých členských států (Hanhimaki 2008).

Rada bezpečnosti je jedním z hlavních orgánů OSN odpovědných za udržení světového míru a bezpečnosti. V čele stojí předseda, který dle politologa Swena Gareise „svolává zasedání vždy, když si to situace vyžaduje, nebo kdy je člen Rady bezpečnosti, Valného shromáždění či členský stát OSN požádá o schůzi, nebo pokud ho generální tajemník upozorní na jednání o důležité otázce“ (Gareis 2012). Rada má 15 členů¹ – pět stálých (Čína, Francie, Ruská federace, Spojené státy americké a Velká Británie) a deset nestálých, kteří jsou voleni Valným shromážděním na dva roky. V Radě bezpečnosti disponuje každý člen jedním hlasem. V rozhodování o důležitých otázkách je potřeba všech devět hlasů z patnácti plus souhlas všech pěti stálých členů Rady bezpečnosti – tento mechanismus Miroslav Potočný, zabývající se mezinárodním právem, nazývá jako tzv. pravidlo jednomyslnosti mocností (Potočný 1978). Pět stálých členů na víc disponuje právem veta. Když jeden ze stálých členů s rozhodnutím nesouhlasí, může práva veta využít, také jej nelze žádným způsobem obejít (Gareis 2012). V případě otázek světového míru či porušení mezinárodní bezpečnosti musí být dosažena většina devíti hlasů. V případě rozdílných názorů se členové mohou hlasování zdržet, a tak dosáhnout výhodnějšího konsenzu (Waisová 2011). Mezi hlavní a zásadní funkce a pravomoci Rady bezpečnosti dle Charty OSN patří

„udržovat mezinárodní mír a bezpečnost v souladu s cíli Organizace spojených národů; formulovat plány na vytvoření systému omezení zbrojení; vyzývat strany konfliktu, aby vzájemné spory řešily mírovou cestou; zabývat se konflikty a situacemi, jež by mohly vést k mezinárodnímu napětí, a doporučovat způsoby řešení těchto sporů či podmínky pro uzavření dohody; určovat, zda dochází k ohrožení míru či aktu agrese, a doporučovat opatření, jež by měla být učiněna; vyzývat členské státy, aby se při naplňování rozhodnutí Rady bezpečnosti uchýlovaly k opatřením vylučujícím použití ozbrojené síly; schvalovat použití síly v zájmu udržení nebo obnovení mezinárodního míru a bezpečnosti; podporovat mírová řešení místních sporů prostřednictvím regionálních mechanismů a využívat je k prosazování svých pravomocí; doporučovat Valnému shromáždění jmenování generálního tajemníka a společně s Valným shromážděním volit soudce Mezinárodního soudního dvora; vyžádat si od Mezinárodního soudního dvora odborná stanoviska k právním záležitostem; doporučovat Valnému shromáždění přijetí nových zemí do OSN“ (kapitola V Charty OSN).

Dle Charty se tak Rada bezpečnosti zabývá především konflikty a situacemi, které by mohly mít za následek vypuknutí násilí či mezinárodnímu napětí, tedy určuje, zda došlo k ohrožení míru a navrhuje opatření či řešení konfliktu (Ziring, Riggs, Plano 2005). Rada bezpečnosti je v rámci OSN jediným orgánem, který disponuje pravomocí v případě potřeby využít kapitulu VII Charty OSN o *akcích při ohrožení míru, porušení míru a činech útočných.*

---

¹ Při založení organizace OSN měla Rada bezpečnosti 11 členů na 50 tehdejších zakládajících států. V roce 1965 došlo k navýšení počtu na 15 v důsledku zvyšování počtu členů OSN a nepochybně vůči počtu členů Rady bezpečnosti a počtu členů OSN (Simma 2012).

Na základě toho může Rada bezpečnosti rozhodovat o vynucení míru, různých sankcích, embarg, o dočasném přerušení diplomatických, hospodářských, námořních, leteckých či železničních styků (Ganser 2017). Dle kapitoly VI Charty OSN může také *rozhodnout o vyslání jednotek na podporu udržení míru*. Dále dle kapitoly VII může zřídit mezinárodní trestní tribunály, jejichž cílem je trestat osoby, které porušily mezinárodní humanitární právo, jako například zločinem genocida. Také může vydávat doporučení k mírovému jednání tím, že jmenuje zvláštního zmocněnce či požádat generálního tajemníka, aby zprostředkovali dohodu mezi stranami účastnicími se konfliktu (Skjelsbaek 1991). V případě vypuknutí konfliktu, může Rada bezpečnosti mírový proces podpořit rozmístěním vojenských pozorovatelů, také disponuje Vojenským štábním výborem, který je využíván ve vojenských otázkách jako například v oblasti strategie, velení či zbrojení (Ziring, Riggs, Plano 2005).

Dalším orgánem je Hospodářská a sociální rada, která má 54 členů, jež jsou voleni na tři roky Valným shromážděním. Garesis (2012) uvádí, že se Hospodářská a sociální rada se schází jednou ročně na čtyřtýdenní konferenci, které se mohou účastnit i nečlenové rady. Dle kapitoly X Charty OSN mezi hlavní pravomoce a funkce Hospodářské a sociální rady patří

„sloužit jako ústřední diskusní fórum k projednávání mezinárodních ekonomických a sociálních otázek a formulaci politických doporučení členským státům a celému systému OSN; vypracovávat a iniciovat studie a zprávy a předkládat doporučení týkající se mezinárodních ekonomických, sociálních, kulturních, vzdělávacích, zdravotních a dalších otázek; podporovat respektování a dodržování lidských práv a základních svobod; podílet se na přípravě velkých mezinárodních konferencí v sociální a ekonomické oblasti a v příbuzných oborech a podporovat a koordinovat následné využití závěrů těchto konferencí; koordinovat činnost specializovaných přidružených organizací OSN prostřednictvím konzultací a poradenské činnosti a doporučení Valnému shromáždění“.

Také do jejich úkolů spadá vést činnost Valného shromáždění v sociální, hospodářské a kulturní oblasti a v oblasti lidských práv. Co se týče konfliktů, pojímá je z širšího hlediska, za příčiny považuje i ekonomické, kulturní a sociální nebezpečí (Ganser 2017). Cílem je tedy posilovat ekonomickou situaci v nejchudších regionech a tím snižovat hrozbu ozbrojeného konfliktu. Svou hlavní činnost má rozdělenou do devíti výkonných komisí, jež jsou jednacími orgány Hospodářské a sociální rady a vydávají různá doporučení: Komise pro populaci a rozvoj, Statistická komise, Komise pro lidská práva, Komise pro sociální rozvoj, Komise pro narkotika, Komise pro postavení žen, Komise pro vědu a techniku a pro rozvoj, Komise pro prevenci kriminality a trestní spravedlnost a Komise pro trvale udržitelný rozvoj (Garesis 2012). Dále také disponuje pěti regionálními komisemi: Ekonomická komise pro Afriku, Ekonomická komise pro Evropu, Ekonomická a sociální komise pro Asii a Tichomoří, Ekonomická komise pro Latinskou Ameriku a Karibskou oblast a Ekonomická a sociální

komise pro západní Asii. Dále má také řadu expertních výborů. Výraznou úlohu hraje Hospodářská a sociální rada také v rámci lokálních, regionálních, ale i v mezinárodních organizacích (Tamtěž). Dle ustanovení Charty Hospodářská a sociální rada svou činnost konzultuje s nevládními organizacemi tak, že jim uděluje tzv. konzultativní status, což jim umožňuje spolupracovat v rámci organizace OSN (Taylor 2000). V rámci řešení konfliktů mezi partnery Hospodářské a sociální rady patří Světová banka a Mezinárodní měnový fond.

Mezinárodní soudní dvůr sídlí v nizozemském Haagu. Jeho hlavním úkolem je řešit spory mezi členskými státy OSN, které uznaly jeho jurisdikci, a také soudit mezinárodní trestné činy. Akademik, zabývající se mezinárodním právem, William A. Schabas (2017) dodává, že jeho úkolem je *„trestat genocidu, zločiny proti lidskosti, válečné zločiny a zločiny agrese, když vnitrostátní soudní systémy jsou buď neochotné, nebo neschopné tak učinit“*. Zřizuje tak ad hoc trestní tribunály dle kapitoly VII Charty OSN, které byly zatím využity ve dvou případech, a to při vyšetřování válečných zločinů ve Rwandě a v bývalé Jugoslávii (Novak 2015).

Vydává také poradní posudky pro Radu bezpečnosti i Valné shromáždění či pro další specializované orgány organizace OSN. Spory mezinárodní soudní dvůr řeší uplatňováním *„mezinárodních úmluv stanovujících pravidla výslovně uznávaná státy, jejichž se spor týká; mezinárodních zvyklostí a obecně uznávaných postupů, které jsou přijímány jako zákon; obecných zákonných principů uznávaných státy; soudních rozhodnutí a stanovisek nejkvalifikovanějších právních znalců jednotlivých zemí“* (kapitola XIV Charty OSN).

Poručenská rada vznikla proto, aby dohlížela na chod území, která byla zařazena do poručenské soustavy, jejímž úkolem bylo připravit tato území na samosprávu a samostatnost (Mohamed 2005). Má pět stálých členů, mezi něž patří Francie, USA, Čína, Velká Británie a Ruská federace. Avšak rada formálně ukončila svou činnost v roce 1994, kdy nezávislost získalo poslední poručenské území Palauská republika v Tichomoří (Tamtěž). V systému OSN existuje i nadále, její činnost je ale pozastavena do doby, kdy bude třeba ji obnovit. V současnosti tedy nemá žádný vliv na řešení mezinárodních konfliktů.

Následujícím orgánem je Sekretariát OSN v čele s generálním tajemníkem. Skládá se ze správního aparátu, tedy tzv. mezinárodních úředníků. Je pověřen pomáhat ostatním orgánům OSN a koordinovat jejich program a činnost. Sekretariát zodpovídá za *„za výkon, koordinaci a řízení rozhodnutí jednotlivých orgánů a agentur OSN, za řízení a správu mírových operací, zprostředkovatelskou činnost v mezinárodních sporech, výzkum ekonomických a sociálních trendů, organizaci mezinárodních konferencí a oficiální styk s médii“* (Waisová 2011: 147). Součástí sekretariátu jsou také agentury, které mají značný

vliv na řešení mezinárodních konfliktů, jako Úřad pro politické otázky (DPA), Úřad pro právní otázky (OLA), Odbor pro mírové operace (DPKO), Odbor veřejných informací (DPI), Odbor pro otázky odzbrojení (DDA), Odbor pro ekonomické a sociální otázky (DESA) a Úřad bezpečnostního koordinátora a regionální komise. (osn. cz 2005). V mezinárodních vztazích při řešení konfliktů má nezastupitelnou roli generální tajemník OSN, který stojí v čele sekretariátu. Jeho pravomoci, funkce a roli v rámci OSN popisuje kapitola níže.

Mezi další významné a nezastupitelné orgány OSN, které se podílí na řešení konfliktů, patří Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR). Jeho práce je založena na Konvenci o právním postavení uprchlíků z roku 1951 (Loescher 2001). Dle Úřadu vysokého komisaře OSN pro uprchlíky je uprchlictví příčinou vnitrostátních i mezistátních konfliktů, jakož i příčinou nebo problémem rozšiřování samotného konfliktu. Stará se o zlepšení života všech uprchlíků či o jejich integraci do hostitelského státu (Tamtéž). Další úřad, který se podílí na řešení konfliktů, je Úřad vysokého komisaře OSN pro lidská práva (OHCHR), který vznikl v roce 1993. Hlavní agendou úřadu je dodržování lidských práv a svobod, a to i politických, sociálních, kulturních, ekonomických, svobod jednotlivce a skupin (Murphy 1996). Úřad vysokého komisaře OSN pro lidská práva na žádost orgánů OSN vypracuje zprávy a kontroluje státy a regiony. Jeho hlavním úkolem je upozorňovat na nedodržování lidských práv, které může mít za následek vypuknutí ozbrojeného konfliktu (Tamtéž).

1.2 PREVENCE KONFLIKTŮ A JEJICH ŘEŠENÍ V RÁMCI OSN

Další část této kapitoly se věnuje prevenci konfliktů a jejich řešení v rámci OSN. Preventivní přístup v řešení konfliktů OSN vychází z předpokladu, že nejúčinnější prevencí je přímá aktivita v oblastech, kde je bezprostřední nebezpečí vypuknutí konfliktu (Ganser 2017). Členské státy jsou zavázány chartou OSN, která říká, že „*strany sporu, jehož trvání by mohlo ohrozit udržení mezinárodního míru a bezpečnosti, by nejprve měly usilovat o jeho řešení vyjednáváním, šetřením zprostředkováním, řízením smířčím, rozhodčím nebo soudním, použitím oblastních orgánů nebo ujednání nebo jinými pokojnými prostředky podle vlastní volby*“ (kapitola VI Charty OSN). Mezi hlavní metody, které zabraňují opětovnému konfliktu, patří preventivní diplomacie, preventivní rozmístění a preventivní odzbrojení (Goulding 1993).

Preventivní diplomacie se snaží řešit a předcházet sporům, které by mohly vyústit v ozbrojený konflikt. Avšak v případě propuknutí konfliktu se preventivní diplomacie snaží zabránit jeho dalšímu rozšiřování. Mezi její metody patří usmiřování, zprostředkování nebo vyjednávání (Swanstrom, Weissmann 2005). Hlavní metodou prevence je systém včasného

varování (Lund 1996). OSN monitoruje světovou politickou situaci, aby jednodušeji rozpoznala riziko ohrožení mezinárodního míru a bezpečnosti. Do rámce preventivní diplomacie jsou zapojeni zástupci generálního tajemníka a také vyslanci. V určitých oblastech světa už přítomnost zástupce OSN může zabránit vypuknutí konfliktu (Tamtéž). Dále akademik a žurnalista, zabývající se mezinárodními vztahy, Michael S. Lund také uvádí, že tito zástupci často těsně spolupracují s místními regionálními organizacemi.

Preventivní rozmístění je využití a nasazení příslušníků mírových sil v oblasti, kde hrozí konflikt. Je založeno na stanovách kapitoly VI Charty OSN. Preventivní rozmístění je využito se souhlasem země, kde jsou jednotky preventivního rozmístění umístěny (Swanstrom, Weissmann 2005). Cílem těchto jednotek je stabilizace konfliktu či vytvoření bezpečného prostředí. Důsledkem tohoto rozmístění je také počátek diplomatického a politického vyjednávání a řešení konfliktu (Gareis 2012). V zemi monitorují aktivity, které narušují stabilitu daného státu – jako například provokativní akce, infiltraci, pašování drog, lidí či zbraní, o výsledcích podávají zprávy hosticím státu, monitorují a pomáhají vytvořit základy právního řádu a veřejného pořádku, zabraňují napadání civilního obyvatelstva, kontrolují hranice či humanitární pomoc (Evans 1998). Britský profesor politologie Gareth Evans také uvádí, že konkrétním příkladem jsou mise OSN v Makedonii² a Středoafričké republice.

Preventivní odzbrojení se v oblastech, kde hrozí vypuknutí konfliktu, snaží o redukcii počtu lehkých zbraní. V řadě případů bývá odevzdání a zničení zbraní zneprátelených sil součástí mírových dohod (Swanstrom, Weissmann 2005).

Jedním ze zásadních nástrojů k udržení mezinárodního míru jsou mírové operace OSN. Přestože tento způsob (*peacekeeping*) není ukotven v Chartě OSN, má značný význam v rámci konfliktů (Goulding 1993).

Peacekeeping existuje v systému OSN od 50. let, zakládá se na rezoluci 377³ (V) Valného shromáždění s názvem „Sjednocení pro mír“. Rezoluce říká, že „pokud Rada bezpečnosti není schopna se kvůli nejednotnosti stálých členů shodnout a selhává při výkonu své primární odpovědnosti za udržování mezinárodního míru a bezpečnosti, přechází odpovědnost a aktivita na Valné shromáždění“ (untreaty.un.org 2018). Mírové operace tvoří neozbrojení důstojníci, kteří dohlíží na dodržování příměří, zbraně mohou využít je

---

² První mise OSN, která naplňovala podmínky preventivního rozmístění, je mise UNPREDEP v Makedonii. Z obav ze zatažení do jugoslávského konfliktu, Makedonie požádala v roce 1992 o rozmístění pozorovatelé OSN. Hlavním výsledkem mise bylo dlouhodobé zajištění míru na makedonsko-albánské a makedonsko-kosovské hranici a uzavření dohody o vzájemných vztazích mezi Svazovou republikou Jugoslávie a Makedonií (Williams 2000).

³ Rezoluce č. 377, <<http://unscr.com/en/resolutions/doc/377>> (14. 4. 2018)

k sebeobraně. Takovéto jednotky jsou poskytovány členskými státy dobrovolně (Doyle, Sambanis 2006). Mise zřizuje Rada bezpečnosti a jsou řízeny generálním tajemníkem OSN, většinou prostřednictvím jeho zástupce. Po vojenské stránce je za misi odpovědný velitel vojenských jednotek či hlavní vojenský pozorovatel (Goulding 1993).

Je nutné připomenout, že OSN nemá vlastní vojenské síly, mírové akce jsou dobrovolné a účastníci si ponechávají uniformy armád svého státu, odlišují se jen modrou přilbou se znakem OSN (Bureš 2007). O operacích tzv. modrých baretů se většinou hovoří jako o operacích dle kapitoly „VI a 1/2“ Charty OSN, protože nejsou zakotveny ani v kapitole VI a nenaplnují ani kapitolu VII (Tamtéž). K úspěšnosti mírových operací je třeba úsilí bojujících stran vyřešit spor mírovou cestou, mandát mise podložený dobrou strategií, politická podpora mezinárodního společenství a dostatek finančních a lidských zdrojů (Goulding 1993).

Dle kapitoly VII Charty OSN (Akce při ohrožení míru, porušení míru a činech útočných) disponuje Rada bezpečnosti donucovacími prostředky – o použití rozhoduje výhradně Rada bezpečnosti dle článku 39 kapitoly VII Charty OSN Rada „určí, zda došlo k ohrožení míru, porušení míru nebo útočnému činu, a doporučí nebo rozhodne, jaká opatření budou činěna“ k udržení mezinárodního míru. Mezi hlavní prostředky patří ekonomické sankce, embarga, přerušování diplomatických styků či mezinárodní vojenský zásah/intervence – takového nástroje nepotřebují souhlas daného státu. Cílem donucení je potrestat či zabránit agresi, donutit strany konfliktu k řešení, obnovit vládu svržené silou, ochrana obyvatelstva před genocidou, omezit dodávku zbraní či zdrojů do oblasti konfliktu, vytvoření bezletové zóny, ochrana demokracie (George 2004).

OSN nedisponuje vlastní armádou, proto donucovací akce jsou závislé na spolupráci členských států s Radou bezpečnosti a na dobrovolnosti poskytnout síly OSN (Tripodi 2006). Mezi běžné donucovací nástroje patří v posledních letech sankce. Ty jsou využity Radou bezpečnosti, když je ohrožen mír a veškeré diplomatické úsilí selhalo. Mají různé formy: obchodní a ekonomické, zbrojní embarga, zákaz cestování nebo diplomatické či finanční omezení, uvalení embarga na dovoz a vývoz a přerušování leteckého spojení (Ganser 2017). Cílem je, aby příslušný stát jednal v souladu s cílem, který stanovila Rada bezpečnosti bez použití násilí. Politolog a odborník na mezinárodní vztahy Oldřich Bureš (2007) uvádí, že sankce, především embarga, mohou mít i negativní důsledky, jako například znevýhodnění států ve svém okolí nebo na obchodní partnery.

1.3 GENERÁLNÍ TAJEMNÍK OSN A ŘEŠENÍ KONFLIKTŮ

V čele Sekretariátu OSN stojí generální tajemník, který hraje nezastupitelnou roli při řešení konfliktů v mezinárodních vztazích, a jemuž se budu věnovat následující části. V této části kapitoly se také budu věnovat postavení generálního tajemníka v OSN a jeho pravomocím. Jako jeden z nejvyšších správních úředníků se podílí na činnosti a jednání všech orgánů OSN, kromě Mezinárodního soudního dvora (Szasz 1991). Je volen na pětileté funkční období Valným shromážděním na návrh Rady bezpečnosti, avšak každý z pěti stálých členů disponuje při návrhu generálního tajemníka vetem. Právník, zabývající se mezinárodním právem, Paul C. Szasz (1991) také doplňuje, že tento bod byl na konferenci v San Francisku 1945 jedním z nejkontroverznějších, přesto se pět stálých členů shodlo, že funkce generálního tajemníka, který by neměl podporu všech pěti stálých členů Rady bezpečnosti, by byla omezena.

Dle kritiků, jako například žurnalistů zabývajících se mezinárodními vztahy, Carin Zissis či Lauren Vriens, je volba generálního tajemníka neprůhledná a je výsledkem vyjednávání pěti stálých členů o tajných kandidátech – to bylo přerušeno volbou Pan Kimuna, jehož volba byla otevřená (Bloom, Vriens 2008). Generální tajemník má nejen administrativní roli, ale také politickou a výkonnou, kdy ve vyjednávání o míru a bezpečnosti musí být dobrým prostředníkem (Skjelsbaek 1991).

Prvním generálním tajemníkem byl Nor Trygve Lie (1946-1952), následoval Švéd Dag Hammarskjöld (1953-1961), Barman U Thant (1962-1971), Rakušan Kurt Waldheim (1972-1981), Javier Pérez de Cuéllar z Peru (1982-1991), Egyptan Butrus Butrus-Ghálí (1992-1996), Ghaňan Kofi Annan (1997-2006), Korejec Pan Ki-mun (2007-2016) a nyníjším generálním tajemníkem je Portugalec António Guterres (od 2017).

Co se týče „geografické rotace“, tak Charta tento mechanismus nespécifikuje, neexistuje žádná povinnost střídat pozici generálního tajemníka dle kontinentů či členských států. Rada bezpečnosti ani Valné shromáždění nepřijali žádné rozhodnutí „zeměpisného kritéria“ při jmenování generálního tajemníka (Szasz 1991).

Jako nezávislá a nestranná osoba může generální tajemník Radě bezpečnosti předkládat zprávy a návrhy, které dle něj ohrožují mezinárodní bezpečnost a světový mír. Dle Szasze (1991) má generální tajemník jako nezávislá osoba mimořádnou důvěru a prestiž, taktéž generální tajemník vstupuje do mezinárodních sporů jako zprostředkovatel. Každoročně podává zprávu o práci OSN, určuje aktivity a linie OSN, generální tajemník je také předsedající Správního výboru pro koordinaci a koordinátor spolupráce a řízení agendy či témat v systému OSN (Skjelsbaek 1991).

Společně s generálním tajemníkem se na řešení konfliktů podílí jednotlivé odbory a úřady sekretariátu. Nejčastěji Odbor pro mírové operace (DPKO) a Úřad pro politické otázky (DPA), jak uvádí Szasz (1991). Úřad pro politické otázky těsně spolupracuje s generálním tajemníkem v otázce prevence vyhrocení konfliktu. Vedoucím tohoto odboru je zástupce generálního tajemníka a může ho zastupovat v mírovém procesu urovnávání sporů (Tamtéž). Generální tajemník v Úřadu pro politické otázky taktéž jmenuje zástupce nebo vyslance pro konkrétní otázky (un. org 2018). V Odboru pro mírové operace stojí opět další zástupce generálního tajemníka. Tento odbor řídí, spravuje, plánuje, monitoruje a koordinuje všechny mírové operace OSN (Chesterman 2007). Také kontroluje, zda dochází k naplňování mandátu Rad bezpečnosti v mírových misích, tak jak byl stanoven (Tamtéž). Přestože Rada bezpečnosti nebo Valné shromáždění mohou zahájit mírovou misi, operační kontrola probíhá na sekretariátu (Bloom, Vriens 2008).

Dle charty OSN je generální tajemník „*hlavním správním úředníkem OSN*“. Také se účastní zasedání všech orgánů OSN, jedná se všemi předními světovými politiky a představiteli vlád i se zástupci občanských skupin. Podniká zahraniční cesty, díky kterým je v kontaktu se všemi členskými státy a může tak snadněji získávat informace, které se týkají agendy OSN (Shoji 2009). Na základě Charty OSN, má generální tajemník mnohem větší odpovědnost a vyšší status než měl Konvent Společnosti národů. Generální tajemník hraje také důležitou roli při sestavování rozpočtu, kde mu Valné shromáždění udělilo širokou odpovědnost, avšak Szasz (1991) doplňuje, že jeho návrh prochází řadou kontrolních procesů a musí být schválen Valným shromážděním. Jeho původní návrh má však vliv na konečné rozhodnutí.

2 BUTRUS BUTRUS-GHÁLÍ: POČÁTKY PŮSOBENÍ VE FUNKCI GENERÁLNÍHO TAJEMNÍKA A JEHO PRÁCE V RÁMCI OSN

V této kapitole se věnuji roli v řešení konfliktů v pořadí šestého generálního tajemníka OSN Butruse Butruse-Ghálího, který ve funkci působil v letech 1992 až 1996, což bylo období, kdy na řadě míst světa probíhaly konflikty mj. v důsledku konce studené války. Také se kapitola věnuje jeho práci pro OSN, jako je Agenda pro mír či první setkání Rady bezpečnosti na summitu ve Vídni, dále se pokusím odpovědět na své výzkumné otázky, které zní: *Jak generální tajemníci ovlivňují mezinárodní konflikty? A jaká je jejich role v tomto procesu?* Soustředím se tedy na průběh jednotlivých konfliktů a mírových misí, jako například občanská válka v Angole či Somálsku nebo konflikt ve Rwandě nebo mírová mise na Haiti, a jak do těchto konfliktů zasahuje či je ovlivňuje zejména generální tajemník společně s OSN. Poslední část této kapitoly se věnuje tomu, jak své funkční období v OSN hodnotí sám Butrus Butrus-Ghálí a také v čem spatřuje hrozby pro budoucí generace. V závěru kapitoly uvedu důvody, proč Butrus Butrus-Ghálí nebyl zvolen na své druhé funkční období v roli generálního tajemníka.

Butrus Butrus-Ghálí, egyptský politik, právník a diplomat, nabyl předpoklady pro práci mírotvorce studiem na prestižní francouzské škole Institut d'Études Politiques de Paris, kde získal doktorát z mezinárodního práva. Dále působil jako profesor práv na Káhirské univerzitě, předseda Centra politických a strategických studií a v roce 1980 jako prezident Africké společnosti politických studií (Goldschmidt 1993). Také získal čestný doktorát na právnické fakultě švédské univerzity v Uppsale.

Než se stal generálním tajemníkem, vykonával funkci egyptského ministra zahraničních věcí. V této funkci se významně podílel na mírových jednáních mezi Izraelem a Egyptem, kdy působil jako prostředník mezi izraelským premiérem Menachem Beginem a egyptským prezidentem Sadatem. Butrus Butrus-Ghálí zde jednal jako prostředník, a jeho hlavním cílem bylo normalizování vztahů mezi Egyptem a Izraelem, což bylo dosaženo v egyptsko-izraelské mírové smlouvě, jež byla uzavřena hlavně díky práci Butruse-Ghálího⁴ (Hecht 2015).

---

⁴ Díky této mírové smlouvě se z Egypta stala první arabská země, která oficiálně uznala Izrael. V důsledku jednání získal Prezident Sadat i Menachen Begin Nobelovu cenu míru v roce 1979. Smlouvě předcházela dohoda z Camp Davidu, která byla uzavřena díky mediaci amerického prezidenta Jimmyho Cartera (Hecht 2015).

V úřadu generální tajemníka vystřídal Péroze de Cuéllara. V tuto chvíli africké státy požadovaly, aby byl zvolen africký generální tajemník, i když rotující pravidlo střídání není v Chartě zakotveno (Roberts, Kingsbury 2008). Při volbě se jim podařilo získat 102 hlasů od členů Hnutí nezúčastněných⁵ ve Valném shromáždění a hlas Číny v Radě bezpečnosti⁶ (Tamtéž).

Butrus Butrus-Ghálí zastával funkci generálního tajemníka pouze jedno funkční období (důvody budou upřesněny níže), přesto se v době jeho působení snažil o reformu, jejímž cílem bylo zlepšit průběh mírových misí, kterou popíše v následující části této kapitoly.

V roce 1996, po skončení funkčního období generálního tajemníka, Butrus-Ghálí vydal článek⁷, kde tvrdil že, „*Charta označuje generálního tajemníka za hlavního správce spojených národů*“ a „*volnost, kterou Charta poskytuje, je zásadní, jestliže se má celá OSN a zejména generální tajemník vyrovnat s rychle se měnící složitostí lidských a mezinárodních záležitostí*“. Po skončení mandátu zastával funkci představitele Mezinárodní organizace francouzsky hovořících národů. Zemřel v roce 2016 ve věku 93 let.

2.1 REFORMY BUTRUSE-GHÁLÍHO V RÁMCI OSN

Butrus Butrus-Ghálí začal své první funkční období reformou, která byla pro fungování OSN po skončení studené války nezbytná. Na začátku svého funkčního období ve funkci generálního tajemníka svolal summit Rady bezpečnosti konaný poprvé od roku 1945. Současně vydal program s názvem *An Agenda for Peace: Preventive diplomacy, peacemaking and peace-keeping*⁸ zkráceně řešeno *An Agenda for Peace*, tedy *Agenda pro mír*. Avšak již v této zprávě Butrus-Ghálí (1992) upozornil na prohlubující se krizi mezi prostředky a cílem OSN: „*Otevírá se propast mezi úkoly svěřenými Organizací spojených národů a finančními prostředky, které má k dispozici. Pravdou je, že naše vize se opravdu nemůže rozšířit do všech oblastí, které se před námi otevírají, pokud naše financování zůstane krátkozraké. Existují dvě hlavní oblasti obav: schopnost dlouhodobého fungování Organizace a okamžité požadavky na řešení krizí*“.

---

⁵ Hnutí nezúčastněných zemí je mezinárodní organizace 108 států, které nejsou členy žádného mocenského bloku. Hnutí tvoří téměř 2/3 členských států OSN.

⁶ Bylo navrženo šest Afričanů – pět ze subsaharské Afriky a jeden z Egypta. Ze strany Ameriky a Evropy byli navrženi tři kandidáti: Kanadčan Brian Mulroney, Nizozemec Hans van den Broek a Norka Gro Harlem Brundtlandová, avšak díky silné opozici rozvojových zemí, tyto kandidáti neuspěli (Roberts, Kingsbury 2008).

⁷ Butrus-Ghálí, Butrus. 1996. *Global Leadership After the Cold War*:

<http://heinonline.org/HOL/Page?handle=hein.journals/fora75&div=35&g_sent=1&casa_token=Qa1MR47yU-kAAAAA:TW2ZdZ3JBNGY4QXmCaiaSBxeDHBmfEJLoaLSuZvnGplSqunYxCZPTfpckweCVxvV6Tjznlvyc&collection=journals> (12. 3. 2018)

⁸ Butrus-Ghálí, Butrus. 1992. *An Agenda for peace*:

<<http://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/004711789201100302?journalCode=ireb>> (31. 1. 2018)

Jeho cílem byla modernizace Rady bezpečnosti a snaha o posílení mírotvorného procesu a udržení míru ve světě (Butrus-Ghálí 1992). Butrus-Ghálí v dokumentu popisuje, jakým způsobem by měla OSN reagovat a řešit konflikty ve světě po skončení studené války.

Butrus Butrus-Ghálí (1992) navrhuje čtyři strategie využitelných při řešení konfliktů ve světě. Každá z těchto strategií lze využít na jinou fázi konfliktu (Greig, Diehl 2005). První strategií je preventivní diplomacie (*preventive diplomacy*), způsob jak lze předejít vzniku sporů, prevence před vyústěním existujících sporů v konflikt a eliminace následků konfliktu, pokud k nim dojde.

Druhá strategie, mírotvorný proces (*peacemaking*), vede ke snaze o příměří a dialog, také nalézá a řeší důvody, které ke vzniku konfliktu vedly. Třetí strategií je proces na udržení míru neboli *peacekeeping*, jehož cílem je snaha o zachování míru, uvádění v praxi dohody a příměří, monitorování uzavřených dohod, které byly dosaženy tzv. mírotvorci, ve většině případů díky práci generálních tajemníků (Knigh 1996).

Poslední strategií je postkonfliktní budování míru neboli *peacebuilding*, což jsou akce, které vedou k utužení míru, budování nových struktur, předcházení znovuoobnovení konfliktu, dále disponuje humanitární a rozvojovou pomocí, ale také pomocí při budování státu (Tamtéž).

Tento proces pojetí bezpečnosti započatý v 90. letech, jež OSN a Butrus Butrus-Ghálí využívá, pokračuje v následujících letech intenzivněji. Struktura OSN, aktivity a její cíle také procházejí výraznou reformou. Projekt se především týkal řešení konfliktů. Agendu OSN tvoří nejen konflikty mezi státy, ale i konflikty probíhající uvnitř státu (např. občanská válka). OSN, tak musí řešit problém porušování suverenity státu, protože v některých případech nezískala souhlas hostitelského státu o použití mírových sil, jelikož neexistoval stát ani státní instituce, např. v Somálsku (Bureš 2007).

Butrus Butrus-Ghálí tedy ospravedlnil a posílil vojenskou angažovanost v případech, kde nedošlo k souhlasu k mírové akci od obou stran (Butrus-Ghálí 1992). Také ve zprávě Agenda pro mír navrhl, aby všichni členové OSN poskytli až 1000 příslušníků vlastních národních armád pro potřebu OSN (Tamtéž). Také měly vytvořit fond s 50 milióny dolary (US) a nadaci s 1 bilionem dolarů (US) pro potřeby *peacekeepingu*.

Mezi stálé členy Rady bezpečnosti patří Čína, Spojené státy americké, Ruská federace, Velká Británie a Francie, tedy vítězové druhé světové války, avšak v návaznosti na reformu Butruse-Ghálího Rady bezpečnosti se některé státy snažily taktéž o stálé členství. Japonsko a Německo byli do roku 1992 jedni z největších sponzorů OSN a začali se snažit o stálé zastoupení v Radě bezpečnosti (Weiss 2003). O totéž se snažila také Brazílie a Indie, a tak

tyto čtyři země vstoupily do organizace G4⁹. Vůči G4 vytvořili opozici Mexiko, Pákistán a Egypt. Dále se stálého členství dožadovala Africká skupina, kterou tvoří členové OSN z afrického kontinentu díky nespravedlnosti, protože většina otázek, které Rada bezpečnosti řeší, se týká právě Afriky (Weiss 2003).

Avšak místa v Radě bezpečnosti doposud nebyla rozšířena, i stálí členové se k takové to reformě staví velmi neochotně. Reakce od některých členských států na zprávu Agenda pro mír v oblasti stálého členství byla tedy poměrně kritická. Zejména poukazovali na fakt, že použití síly jako běžného prostředku OSN povede k institucionálním zmatkům. Díky vlně negativních reakcí na svou zprávu (také kvůli selhání OSN v Bosně, Somálsku či Rwandě) generální tajemník vyřadil nejradikálnější body, jako bylo použití síly coby běžného prostředku OSN v mírových operacích (Bureš 2007). Také podotkl, že by se OSN v budoucnosti měla zaměřit pouze na peacekeeping.

Další agendou, kterou Butrus Butrus-Ghálí ve svém funkčním období řešil, byla *An Agenda for Democratization* neboli Agenda pro demokratizaci¹⁰ z roku 1996. Zde se zabýval otázkou změny poměrů, reformou řízení a kroky vedoucí k posílení a postavení OSN ve světě. V této zprávě analyzoval spojitost mezi mírem, demokracií a rozvojem na národní úrovni. Také upozorňoval na nutnou demokratizaci mezinárodního systému (Roberts, Kingsbury 2008).

V úvodu své zprávy říká, že „*demokratizace je proces, který vede k více otevřenější společnosti, která lépe participuje na veřejném životě a má menší sklony k autoritářství*“ (Butrus-Ghálí 1996). Dokumentem se snaží o prohloubení pochopení úsilí OSN ve prospěch demokratizace a zintenzivnění debaty o mezinárodní činnosti v této oblasti. V závěru Butrus-Ghálí (1996) uvádí, že demokratizace musí probíhat na všech úrovních lidské společnosti, a to lokální, národní, regionální i globální, k čemuž má napomocť OSN při řešení konfliktů v rámci jejich mírových operací. Demokratizace se bude spoléhat na individuální rozhodnutí prosperovat a podpoří podmínky pro rozkvět země, což je důležité pro udržení míru v dané zemi.

Jedním ze zásadních pokroků Butruse Butruse-Ghálí v rámci OSN bylo svolání světové konference zabývající se výhradně lidskými právy ve Vídni v červnu roku 1993. Konference zúčastnilo 171 států světa, dále také zástupci mezinárodních agentur a téměř 800

---

⁹ G4 je aliance Japonska, Německa, Brazílie a Indie, které se snaží o získání stálého zastoupení v Radě bezpečnosti OSN. Usilují o rozšíření Rady bezpečnosti o 6 stálých míst, kdy 2 stálá místa by byly pro Afriku a 4 pro zástupce z Asie, Afriky, Latinské Ameriky a Východní Evropy (Ganser 2017).

¹⁰ Butrus-Ghálí, Butrus. 1996. *Agenda for Democratization*, <http://www.un.org/fr/events/democracyday/pdf/An_agenda_for_democratization.pdf> (12. 3. 2018).

zástupců nevládních organizací, což z této konference udělalo největší shromáždění na globální úrovni týkající se otázky lidských práv (Boyle 1995). Konference ve Vídni byla teprve druhým setkáním na mezinárodní úrovni týkajícím se výhradně lidských práv v historii OSN¹¹.

V návaznosti na Agendu pro mír byla ochrana lidských práv důležitou součástí mírových operací, jejichž způsob průběhu navrhl Butrus Butrus-Ghálí. Cílem konference bylo navrhnout řešení etnicko-nacionalistických konfliktů v různých částech Evropy, Asie, Afriky a na rozsáhlé porušování lidských práv, které jsou vyústěním těchto konfliktů (Tamtéž). Ochrana a podpora lidských práv musí být prioritním cílem OSN avšak souvislosti udržení mezinárodního míru a bezpečnosti v rámci Agendy pro mír. Na konferenci byl přijat dokument *Vídeňská deklarace a Akční program* (Tamtéž).

Rozdílné názory panovaly v oblasti státní suverenity, roli nevládních organizací a v otázce nestrannosti v akcích na ochranu lidských práv. Dle slov Butruse-Ghálího na konferenci nebyly řešeny jednotlivé případy porušování lidských práv, jinak by se přeměnila na politickou konferenci. Historik a profesor Boyle (1995) také uvádí, že se v Deklaraci všichni účastníci konference shodli, že lidská práva jsou v zájmu celého mezinárodního společenství a také, že jsou nedělitelná a univerzální. Dále Deklarace uvádí, že i přes kulturní a náboženské regionální rozdíly mají státy povinnost lidská práva hájit (Riding 1993). Na základě vídeňské konference, svolané Butrusem-Ghálím, vznikl Úřad vysokého komisaře OSN pro lidská práva (Hammarberg 2010). V čele úřadu stojí Vysoký komisař pro lidská práva, který zodpovídá za koordinaci lidsko-právních aktivit v rámci OSN, také dohlíží na Radu pro lidská práva v Ženevě. Cílem je dodržování ekonomických, sociálních, politických a kulturních práv jednotlivce.

Agenda pro mír, Agenda pro demokratizaci a Deklarace z Vídeňské konference představovali důležitou součást v řešení konfliktů a v budování míru pod vedením OSN a generálního tajemníka. Jak se generální tajemník na mezinárodních konfliktech podílí, tomu se věnuje následující podkapitola.

2.2 BUTRUS BUTRUS-GHÁLÍ A JEHO ROLE V ŘEŠENÍ KONFLIKTŮ

Následující část této kapitoly se věnuje roli Butruse-Ghálího v jednotlivých mezinárodních konfliktech. Postupně nastíní konflikt v Somálsku, Rwandě, Angole a Bosně a Hercegovině, což byly jedny z nejkrvavějších konfliktů, které výrazně ovlivňovaly mezinárodní vztahy

---

¹¹ První takové setkání proběhlo v Teheránu v roce 1968 k připomenutí přijetí Všeobecné deklarace lidských práv z roku 1948.

během funkčního období Butruse Butruse-Ghálího. Nejde o důsledné popsání průběhu konfliktu, ale jak se do jeho řešení zapojila organizace OSN společně s generálním tajemníkem. V závěru této části nastíním další konflikty, které probíhaly během funkčního období Butruse-Ghálího.

Generální tajemník Butrus Butrus-Ghálí pocházel z Afriky, a tak státy afrického kontinentu doufaly, že se budou primárně řešit jejich problémy (Shawcross 2001). Například v Somálsku, kde od 80. let 20. století probíhala občanská válka, kde mezi sebou bojovala somálská armáda proti Somálskému národnímu hnutí s cílem získat kontrolu nad severozápadem země (Leeson 2007). K těmto politickým problémům, které zemi destabilizovaly, přibily ještě přírodní problémy, a to extrémní sucho. V důsledku toho vypukla v Somálsku potravinová krize. V té době dle OSN trpěla téměř polovina obyvatel podvýživou, nemocemi a přes milion obyvatel uprchlo ze země (Goulding 1999). Za těchto okolností byla dle mezinárodních organizací a generálního tajemníka OSN nezbytná humanitární pomoc. OSN se začala aktivně podílet na zlepšení situace v Somálsku, avšak díky nestabilní bezpečnostní situaci, byla několikrát ze země odvolána (Tamtéž).

OSN v čele s Butrusem-Ghálím rozhodla o mírové misi s cílem usilovat o mírové řešení konfliktu. Následně probíhaly bezúspěšné pokusy o mediaci ze strany Egypta, Džitbutska nebo Itálie, dále Ligy arabských států, Organizace africké jednoty a OSN. Proto Rada bezpečnosti OSN, na doporučení generálního tajemníka, přijala v roce 1992 rezoluci č. 733¹², kde situaci označila za ohrožující mír a mezinárodní bezpečnost. Také OSN uvalila embargo na vojenský materiál a zbraně, což však v té době bylo zbytečné, protože země byla vojenským materiálem a zbraněmi plně zásobena (Abiew 1999).

Na doporučení generálního tajemníka OSN Butruse-Ghálího přijala Rada bezpečnosti v roce 1992 rezoluci 751, která stanovila mírovou misi v Somálsku s názvem *United Nations Operation in Somalia* neboli UNOSOM I. Cílem této mise bylo vyslání téměř 50 neozbrojených vojenských jednotek, jejichž úkolem bylo dohlížet na sjednané příměří v Somálsku. Díky generálnímu tajemníkovi byl také jmenován zvláštní představitel OSN pro Somálsko (Leeson 2007).

Avšak reakce OSN byli velmi pomalé, a tak rostla nedůvěra v jednání OSN a somálští představitelé odmítali jejich jednotky nasadit. V té době již Rada bezpečnosti vydala rezoluci 775, opět na doporučení generálního Butruse-Ghálího, který viděl *potřebu rozšířit personál*

---

¹² Rezoluce č. 733, <<http://unscr.com/en/resolutions/doc/733>> (12. 3. 2018)

OSN v Somálsku o další 4 bezpečnostní jednotky, jež měly za úkol chránit dodávky humanitární pomoci (Abiew 1999).

Situace v Somálsku se i přes pomoc OSN zhoršovala (Bariagaber 2006). Butrus-Ghálí Radu bezpečnosti informoval o krizovém stavu v Somálsku a navrhl řadu možných řešení situace. Silně doporučoval silovou operaci, která by byla vedena skupinou členských států či přímo řízena OSN. Také upozornil, že operace, kterou by vedla přímo OSN, *by zvýraznila její pozici v mezinárodních vztazích po skončení bipolárního rozdělení světa* (Bureš 2007). Na základě toho OSN vyzvala všechny své členy, jež byly ochotné poskytnout své vojenské jednotky. Dále na doporučení generálního tajemníka vznikla mise s názvem *UNIFED TASK FORCE* neboli UNITAF. Tyto jednotky byly oprávněny použít násilí i v případě, kdy nešlo o sebeobranu (Tamtéž). Úkolem UNITAF byla ochrana humanitárních center v zemi. Misi se povedlo relativně zlepšit bezpečnost v zemi, ale ve sjednání míru úspěšná nebyla (Bariagaber 2006).

Na základě toho generální tajemník předložil návrh Radě bezpečnosti o nahrazení operace UNITAF operací UNOSOM II na prosazení míru, která měla disponovat pravomocemi obou předchozích misí. V roce 1993 vešla v platnost operace UNOSOM II. Úkolem této mise již nebyla jen ochrana humanitárních center, ale i nastolení míru, obnova politických institucí a návrat uprchlíků do země (Clarke 2018).

Bezpečnostní situace v zemi se však kvůli střetům opozičních skupin zhoršila, a došlo k ozbrojeným konfliktům. Rada bezpečnosti na doporučení generálního tajemníka vydala ještě řadu rezolucí, které měly prodloužit mandát mise UNOSOM II, avšak ani tak nedošlo k úspěšnému ukončení konfliktu. UNOSOM II dále měla mandát jen na ochranu humanitárních center, letiště či pomoc s návratem uprchlíků. Síly mohla použít pouze v sebeobraně (Tamtéž).

V roce 1994 však došlo k dalším střetům a humanitární pomoc musela být pozastavena. Následně v zemi vypukla cholera. Generální tajemník Butrus-Ghálí se snažil o poslední šanci pro Somálsko, avšak počet vojenských sil operace UNOSOM II byl rapidně snížen (Zacarias 1996). Nakonec se Rada bezpečnosti rozhodla mandát této operace ukončit, a tak v roce 1995 byl odsunut veškerý personál (Clarke 2018). Přestože se generální tajemník Butrus-Ghálí snažil o to, aby byla mise prodloužena a dosáhla tak svého cíle (nastolení míru), situace v zemi práci OSN stěžovala a její vliv se postupně snižoval (Tamtéž).

Na základě tohoto selhání byl zřízen v OSN Útvar pro lekce z praxe, jehož cílem bylo vydávat zprávy týkající se neúspěšných misí (Bureš 2007). Tak byla v roce 1995 zveřejněna zpráva o neúspěšné somálské misi. Popsala řadu doporučení, které by posílily

způsob, jakým by OSN použila sílu vhodným a efektivním způsobem (Tamtéž). Akademik, zabývající se politologií a mezinárodními vztahy, Oldřich Bureš (2007) dále uvádí, že jasněji formulovala mandáty, dostatečné zdroje, zlepšení koordinace, strategii humanitární pomoci, jednotu velení či kontroly, získávání zpravodajských informací či větší zodpovědnost.

Jedním z největších neúspěchů OSN během funkčního období Butruse Butruse-Ghálího je selhání ve Rwandě. Jak uvádí kritik Butrus-Ghálího americký profesor mezinárodních vztahů Alan J. Kuperman (1996), je kritizován za to, že jako hlavní představitel nedokázal zabránit rwandské genocidě. V roce 1993 byla na doporučení generálního tajemníka zřízena mírová operace OSN, kterou ustanovila Rada bezpečnosti pod názvem *United Nations Assistance Mission for Rwanda* neboli UNAMIR, která probíhala od října 1993 do března 1996 (Melvern 2014). Hlavním úkolem mise bylo sjednat mír mezi rwandskou vládou v čele s Hutuy a tutsijskou¹³ povstaleckou armádou (označovanou jako RPF – Rwandská vlastenecká fronta). Dále kontrolovala hranice mezi Rwandou a Ugandou, aby došlo k zabránění ilegálnímu dovozu zbraní do Rwandy (Tamtéž).

Spory mezi etniky byly uzavřeny řadou dohod o příměří, ale k jejím plněním nepomohla ani podpora pozorovatelské mise OSN pro Rwandu UNAMIR (Tamtéž). Této misi však ještě přecházela Pozorovatelská mise OSN v Ugandě a Rwandě neboli UNOMUR, kterou v červenci 1993 oznámil generální tajemník Butrus Butrus-Ghálí (Melvern 2015). UNOMUR byla zřízena rezolucí č. 846¹⁴ Radou bezpečnosti, jež měla za úkol kontrolovat rwandsko-ugandské pohraničí, aby znemožnila dodávku zbraní a vojenské pomoci Rwandské vlastenecké frontě (Tamtéž).

Avšak UNOMUR byla na doporučení generálního tajemníka později nahrazena peacekeepingovou misí UNAMIR (Urbanovská 2010). Jejím cílem bylo zajištění pořádku v hlavním městě, kontrola příměří, vytvoření demilitarizované zóny, sledování bezpečnostní situace při tvorbě přechodné vlády a přípravě voleb, dohlížet na bezpečný návrat uprchlíků zpět do Rwandy, asistence při humanitární pomoci a pomoc s odminováním území ve Rwandě, což byly hlavní body mise, které generální tajemník považoval za nejprimárnější (Tamtéž). V čele této mise stál kanadský generál Romeo Dallaire, který na tuto misi požadoval 5000 vojáků, Rada bezpečnosti, ale byla proti¹⁵.

Náměstek generálního tajemníka Kofi Annan přesvědčil Radu bezpečnosti o vyslání 2500 vojenských sil. V listopadu 1993 přijížděli do Rwandy jednotky z 24 členských zemí

¹³ Hutuové a Tutsiové jsou etnika žijící na území střední Afriky. Především v oblasti Rwandy, Konga a Burundi.

¹⁴ *Rezoluce č. 846*, <<http://unscr.com/en/resolutions/doc/846>> (12. 3. 2018)

¹⁵ V té době se Amerika i OSN vyrovnávaly s neúspěchem v Somálsku, kde přišli o život i američtí vojáci. Američané tak chtěli omezit počet vojáků pro rwandskou misi (Melvern 2014).

OSN (především z Belgie, Ghany, Bangladéše, Kanady a Tuniska), avšak bez munice a zásob (Malvern 2014).

Násilí v zemi vyvrcholilo v dubnu 1994, kdy bylo sestřeleno letadlo s prezidentem Habyarimanou, což byl hlavní podnět k vypuknutí genocidy¹⁶, trvající od dubna do června 1994 (Kuperman 1996). Hned z počátku bylo zabito i deset belgických vojáků, kteří se účastnili operace UNAMIR, což bylo důsledkem toho, že mise byla ustanovena dle kapitoly IV Charty OSN, jejíž hlavní náplní je dohled při mírovém jednání, neměla tedy mandát k použití násilí (Jones 2007).

Na základě toho se Belgie rozhodla stáhnout své vojáky, a tak pouze 270 vojáků z operace UNAMIR společně s generálem Dallairem se snažili chránit životy civilistů (Kuperman 1996). Dallaire žádal OSN o vyslání dalších 5000 vojáků, jeho žádost však byla zamítnuta a celá mise UNAMIR měla Rwandu opustit (Dallaire, Poulin 1995). K plnění mise UNAMIR se vyjádřil i generální tajemník Butrus Butrus-Ghálí, kde doporučil, aby se mise soustředila na ochranu civilního personálu OSN, civilistů v zemi a na asistenci při jejich evakuaci. Teprve v květnu Rada bezpečnosti na doporučení generálního tajemníka Butruse-Ghálího vyhlásila zbrojní embargo a přijala rezoluci o vyslání 5500 vojáků do Rwandy, čímž začalo působení mise UNAMIR II. (Kumsa 2004).

Generální tajemník také vyzval ostatní členské státy, aby „*pomohly s logistickou podporou pro snadnější a rychle rozmístění sil UNAMIR*“ (Jones 2007). Mise taktéž na doporučení generálního tajemníka mění svůj charakter (Malvern 2014). Již se nejedná o misi vedenou v rámci kapitoly VI Charty OSN, ale o misi vedenou pod mandátem kapitoly VII, tedy misi donucovací (Bureš 2007). Dle zprávy generálního tajemníka z května 1994 však UNAMIR II nepředstavovala misi donucovací, nýbrž měla využívat nástroje zastrasování, sílu mohla využít pouze v rámci sebeobrany (Malvern 2014). UNAMIR II měla skončit v červnu po skončení genocidy, avšak na návrh Butruse-Ghálího pokračovala až do prosince 1994. Mise pokračovala ve snaze udržet mír, bezpečnost a pomoc s humanitární pomocí, avšak rwandská vláda požadovala ukončení mise, protože bez souhlasu místní vlády mise OSN nemůže fungovat na území žádného státu (Jones 2007). Rada bezpečnosti také zřídila Mezinárodní tribunál pro Rwandu, pro vyšetření zločinů genocidy (Waisová 2011).

Za selhání a genocidu byli OSN i generální tajemník kritizováni (Kuperman 1996). V roce 1997 generální tajemník Kofi Annan (v době konfliktu náměstek generálního

---

¹⁶ BBC.com, „Rwanda: How the genocide happen“, <<http://www.bbc.com/news/world-africa-13431486>> (14. 3. 2018)

TheEastAfrican.co., „Genocide against the Tutsi: It's now official“, <<http://www.theeastafrican.co.ke/news/UN-decides-it-is-officially-genocide-against-Tutsi/-/2558/2169334/-/2q2s7cz/-/index.html>> (14. 3. 2018)

tajemníka OSN pro mírové operace) ve své řeči přiznal, že „OSN genocidě mohla zabránit“ (Annan 1997). Také generál Roméo Dallaire je kritický k vedení OSN, především k vedení tehdejšího generálního tajemníka a neschopnosti OSN účinně reagovat na mezinárodní konflikty (Dallaire, Poulin 1995). Dle amerického akademika, věnujícího se konfliktu ve Rwandě Norma Dixona, (1998) byla OSN varována tři měsíce před vypuknutím genocidy. Byla informována o tom, že skupiny Hutuů připravují masovou vraždu, avšak jak již bylo řečeno, stáhla své jednotky ze země namísto posílení mise k udržení míru. Americká žurnalistka Nicole Winfield (1999) však argumentuje, že se OSN musela potýkat také s neochotou členských států o vyslání svých jednotek (zejména ze Spojených států amerických) po neúspěchu v Somálsku.

Další konflikt, který probíhal v době funkčního období Butruse-Ghálího, byla občanská válka v Angole, kde působily celkem tři mise stanovené OSN: *United Nations Angola Verification Mission* neboli UNAVEM I, II a III. Butrus-Ghálí se však během svého funkčního období podílel společně s OSN pouze na misi UNAVEM II. Po získání nezávislosti na Portugalsku v roce 1975, probíhaly v zemi konflikty mezi skupinami Lidového hnutí za osvobození Angoly (dále jen MPLA), které mělo podporu Sovětského svazu a Kuby se skupinou Národního svazu pro úplnou nezávislost Angoly (dále jen UNITA) s podporou Spojených států amerických a Jihoafrické republiky (Krška 1997). V roce 1988 tak byla stanovena mise UNAVEM I, jejímž cílem byla kontrola stažení kubánských vojsk. Mise byla úspěšná a následně ukončena v roce 1991 (Paulo 2004).

Bývalý britský diplomat Marrack Goulding uvádí, že v květnu 1991 byla na doporučení generálního tajemníka Butruse-Ghálího zřízena druhá mise UNAVEM II, která trvala do února 1995 na udržení příměří mezi skupinami MPLA a UNITA (Goulding 1999). Dále měla dohlížet na průběh parlamentní a prezidentských voleb v Angole (Krška 1997). Po podepsání mírové dohody v roce 1994 měla také dohlížet na její implementaci. Avšak strana UNITA výsledky voleb neuznala a došlo k obnovení bojů (Tamtéž). UNAVEM II měla jen omezený mandát a tak nemohla vůči násilí tvrdě zasáhnout (MacQueen 1998).

V důsledku toho začala ztrácet autoritu a většina personálu OSN musela být evakuována (Goulding 1999). Generální tajemník Butrus-Ghálí navrhl prozatímní prodloužení mandátu UNAVEM II s cílem hrát roli zprostředkovatele bojujících stran (Paulo 2004). Jako zvláštního vyslance pro tuto misi Butrus-Ghálí vybral britskou diplomatku Margaret J. Anstee a diplomata Alioune Blondin Beye z Pobřeží Slonoviny (Anstee 1996). Za volbu ženy na takový post byl Butrus-Ghálí kritizován. Dle profesora Terence J. O' Neilla, zabývajícího se mezinárodními konflikty, to svědčilo o jeho pohledu na tento konflikt, jelikož Margaret J.

Anstee nehovořila ani anglicky či portugalsky, což znemožňovalo komunikaci s představiteli OSN. Další problém byl, že nebyla úspěšná v jednání s vojskem a to, že zneprátelené skupiny v Angole nebyly připraveny jednat s ženou, a tak byla následně z mise stažena (O'Neill 2005).

Dalším nedostatkem operace UNAMIM II bylo, že byla podfinancována a potýkala se závažným nedostatkem financí, dále s nedostatkem vojenských pozorovatelů a civilního personálu OSN (Krška 1997). Při dohledu na průběh voleb a demobilizace byli pozorovatelé zastrášováni. Chyběl taky zájem mezinárodního společenství o tamní konflikt a při nedostatku mírové podpory konflikt opět vypukl (Paulo 2004). Butrus-Ghálí tak nebyl schopen získat podporu OSN pro pokračující konflikt v Angole a také podotkl, že konfliktům v Africe by měla být věnována pozornost i přes probíhající konflikt v Jugoslávii (MacQueen 1998). Taky všechny mírové procesy sponzorované OSN, byly ze strany UNITA sabotovány.

UNAVEM II, tak byla nahrazena UNAVEM III v roce 1995. I když měla jasněji vymezený mandát a výraznější finanční a personální podporu, díky neúspěchu UNAVEM II postrádala UNAVEM III důvěryhodnost (MacQueen 1998). Cíle udržení míru nebylo dosaženo, protože zneprátelené strany MPLA i UNITA implementaci mírových dohod nebrali vážně.

Během funkčního období Butrse Butruse-Ghálího probíhal také závažný konflikt v Bosně a Hercegovině na Balkánském poloostrově, který kvůli svým následkům měl vliv na nezvolení Butruse-Ghálího jako generálního tajemníka OSN na druhé funkční období. Po pádu komunismu v Evropě se státy bývalé Jugoslávie snažily získat samostatnost. Avšak v roce 1989 se k moci dostal Slobodan Milošević¹⁷, který upřednostňoval pouze zájmy Srbů (Hecht, Servent 2015). Chtěl zabránit rozpadu Jugoslávie, ale již v roce 1990 a 1991 vyhlásili nezávislost Slovinsko a Chorvatsko, poté Makedonie a v březnu 1992 vyhlásila nezávislost Bosna a Hercegovina, kde došlo k opětovnému selhání ze strany OSN (Ganser 2017).

Konfliktům v Bosně a Hercegovině předcházely střety ve Slovinsku a Chorvatsku, převážně se srbskou menšinou. V důsledku střetů vyhlásila Rada bezpečnosti OSN vůči Jugoslávii zbrojní embargo, to však bylo vyhlášeno pozdě, protože v zemi zbraně již dávno byly (Tamtéž). Dále byla na doporučení generálního tajemníka vydána rezoluce č. 721¹⁸ v listopadu 1991 ustanovující misi *United Nations Protection Forces* neboli UNPROFOR,

---

¹⁷ Slobodan Milošević stál v čele Svazové republiky Jugoslávie v letech 1991-1997. Je považován za hlavního představitele Srbů v průběhu konfliktu v bývalé Jugoslávii, také byl obviněn z válečných zločinů spáchaných v devadesátých letech – konkrétně operace Srbska vůči Bosně a Chorvatsku či Kosovu (Hecht, Servent 2015).

¹⁸ Rezoluce č. 721, <<http://unscr.com/en/resolutions/doc/721>> (12. 3. 2018)

kteřá se zpočátku angažovala během války v Chorvatsku, poté byla její působnost rozšířena i na území Bosny a Hercegoviny po vypuknutí konfliktu (Mooney 1995).

V Chorvatsku měla mise za úkol zejména chránit tamější obyvatelstvo před ozbrojenými útoky. UNPROFOR z počátku disponovala 16 000 muži, poté jejich počet vzrostl na 30 000 mužů, tito vojáci pocházeli převážně ze zemí NATO¹⁹, z Velké Británie, Kanady, Dánska, Belgie, Norska, Francie či Ruska, Nepálu a Keni (Bureš 2007). Mezi nejdůležitější úkoly mise UNPROFOR na území Bosny a Hercegoviny patřila distribuce a zajištění humanitární pomoci, zabezpečení na kontrolních a propouštěcích stanovištích, dodržování bezletové zóny a organizace pracovních a mobilních týmů (Mooney 1995). Také bylo vytvořeno 6 bezpečnostních zón, například v Sebrenici nebo městech Bihač, Žepa, Tuzla a Goražde (Ganser 2017). Smyslem těchto zón byla ochrana civilního obyvatelstva. V důsledku toho docházelo k velké koncentraci obyvatel na malých územích a tak OSN měla potíže se zásobováním (Tatměž).

Na území Bosny a Hercegoviny bylo obyvatelstvo etnicky „rozděleno“. Žili zde převážně bosenští muslimové, pravoslavní Srbové a katoličtí Chorvaté. Bosna svou nezávislost vyhlásila v březnu 1992, délka bojů probíhala od dubna 1992 až do prosince 1995 (Ganser 2017). Všechny tři etnické skupiny se střetli v bojích v městě Sarajevo, které bylo obléháno a docházelo zde k velmi ostrým střetům (Hecht, Servent 2015).

Napětí mezi etniky se stupňovalo, a tak byly od června 1992 na doporučení generálního tajemníka v Bosně rozmístěny modré přilby OSN, jejímž hlavním úkolem byla kontrola zón na ochranu menšin (Ganser 2017). Avšak jejich mandát, výzbroj i počty byly příliš slabé vzhledem k brutalitě válčících stran (Tatměž). OSN nebyla schopna od sebe bojující strany oddělit a zajistit tak bezpečí obyvatel v ochranných zónách (Cohen, Moens 1999). Rada bezpečnosti také obdržela zprávu, že zabezpečení těchto zón je slabé.

Generální tajemník Butrus Butrus-Ghálí a francouzský generál Bernard Janvier, který velel misi UNPROFOR, prohlásili, že mandát od Rady bezpečnosti není realistický a všechny ochranné zóny jsou ohroženy (Ganser 2017). Generál Janvier navrhoval opustit všechny ochranné zóny včetně Sebrenice, avšak Butrus-Ghálí byl proti stáhnutí ochranných sil UNPROFOR z Bosny (Tatměž). Na konferenci v Ženevě v červnu 1995 prohlásil, že *„udělá vše, co je v jeho silách, aby udržel síly UNPROFOR v Bosně“*, protože byl přesvědčený, že *stáhnutí sil by situaci zhoršilo a závažnější dopad by to mělo na všechny diplomatické i humanitární akce OSN* (Butrus-Ghálí 1999).

---

¹⁹ NATO neboli North Atlantic Treaty Organisation je nejsilnější a největší vojenská aliance. Vzniká po druhé světové válce a jejím hlavním cílem je kolektivní obrana jejích členů a zachování demokracie. (Ganser 2017)

Pod vlivem událostí ze Sarajeva také generální tajemník Butrus Butrus-Ghálí požádal NATO, aby podnikla letecké údery proti srbským pozicím v okolí Sarajeva (Ganser 2017). Bosenští Srbové ultimátum od OSN ke stažení těžkých zbraní ze Sarajeva nesplnili a tak došlo k bombardování srbských pozic (Cohen, Moens 1999). Na tuto událost Srbové odpověděli útokem na ochranné zóny OSN a více než 300 vojáků z mise UNPROFOR využili jako lidské štíty, aby odradili NATO od dalších náletů (Tamtéž).

Rada bezpečnosti kvůli slabosti mise v Bosně stanovila Síly rychlé reakce o síle 4000 vojenských příslušníků (především z Francie, Velké Británie a Nizozemska), ani ty však nestačily k obnově bezpečnosti v ochranných zónách OSN (Johansson 1997). Jednou z těchto zón byla Sebrenica s 50 000 lidmi, jejíž ochranu mělo zabezpečit přibližně 1200 lehce vyzbrojených vojáků z Holandska. Na tuto oblast zaútočilo přibližně 12 000 srbských vojenských příslušníků, kteří byli vyzbrojeni tanky a dělostřelectvem (Tamtéž). Síly a ochrana od OSN byli nedostačující, a tak zóna byla dobyta (Hecht, Servent 2015). Historikové zabývající se válkami ve 20. století Emmanuel Hecht a Pierre Servent doplňují, že Srbové většinu bosenských muslimů vyhnali, avšak několik tisíc jich v ochranné zóně povraždili.

Tato událost znamenala pro OSN, tak i pro jeho představitele Butruse-Ghálího katastrofu. Opět nedošlo k zabránění genocidy. Tomáš Jelínek, zabývající se mezinárodní bezpečností uvádí, že „nejen, že Rwanda znamenala selhání mírové mise, ale především znamenala fatální selhání OSN jako takové. Úspěch či neúspěch chránit prosté občany přímo ovlivňuje důvěryhodnost a legitimnost celé organizace“ (Jelínek 2014). Ve zprávě z roku 1999 Kofi Annan v té době zástupce generálního tajemníka pro peacekeeping uvedl čtyři důvody proč OSN a UNPROFOR byli neochotni použít sílu proti Srbům. Za první z obav, že OSN bude vnímána jako by byla ve válce jen proti Srbům a to by pro její misi na udržení míru bylo fatální, za druhé se obávali ztratit kontrolu nad událostmi, za třetí by použití síly narušilo humanitární misi UNPROFOR a za čtvrté se obávali odvetných akcí proti vojákům OSN (Bureš 2007).

Po bombardování srbských pozic od NATO byli Srbové donuceni k definitivnímu ukončení bojů. Válka oficiálně skončila podpisem Daytonské mírové smlouvy v prosinci 1995. Opět byla OSN kritizována za slabost, selhání a přihlížení masakru. Švýcarský historik a badatel v oblasti mírového hnutí Daniel Ganser (2017) či politolog zabývající se mezinárodními vztahy Michael N. Barnett (1997) uvádějí, že právě tento moment, zapříčinil, že díky neúspěchu byl generální tajemník OSN Butrus-Ghálí doslova „vypuzen“ ze svého úřadu a mandát na své druhé funkční období nezískal.

2.2.1 BUTRUS-GHÁLÍ A JEHO ROLE V DALŠÍCH KONFLIKTECH

Během působení Butruse Butruse-Ghálího v úřadu generálního tajemníka probíhaly další konflikty, které však byly zastíněny, kvůli pozornosti závažnějších konfliktů, které byly popsány v předchozí části. Avšak na různých místech světa probíhaly další konflikty. Tato část popisuje další dvě mise OSN v době působení Butruse-Ghálího, na které demonstrují jeho roli v konfliktu v Kambodži a na Haiti.

Další mise OSN a konflikt, během funkčního období Butruse-Ghálího, probíhal na území Asie v Kambodži. Po vietnamské invazi a následné okupaci a občanské válce byla v roce 1991 uzavřena mírová dohoda, podle které se měly v Kambodži v roce 1993 svobodné volby, na jejichž průběh měla dohlížet OSN (Brandt 2005). Generální tajemník Butrus Butrus-Ghálí proto doporučil Radě bezpečnosti, aby ustanovila mírovou misi s názvem *United Nations Advance Mission in Cambodia* neboli UNAMIC (Keller 2005). UNAMIC měla v Kambodži působit bezprostředně po podepsání mírové dohody a vytvořit podmínky pro následující mírovou misi, kterou stanovila Rada bezpečnosti (Brandt 2005). V roce 1992 generální tajemník předložil Radě bezpečnosti plán mírové mise *United Nations Transitional Authority in Cambodia* neboli UNTAC (Keller 2005). Lucy Keller, politoložka zabývající se mezinárodními vztahy také doplňuje, že v plánu byly nastíněny následující oblasti mise UNTAC: volby, lidská práva, vojenská a civilní správa a repatriace. Rada bezpečnosti operační plán generálního tajemníka přijala a vydala rezoluci o zřízení mírové mise UNTAC (Alley 1998). Mandát této mise skončil v roce 1993 po vyhlášení Ústavy Kambodžského království a nové vlády.

Generální tajemník společně s OSN také hrál roli v mírové misi na Haiti, kde došlo v roce 1991 k vojenskému převratu. OSN tak na Haiti uvalila zbrojní, obchodní i ropné embargo (Cockayne 2004). Na základě mezinárodního tlaku a doporučení generálního tajemníka byla uzavřena mírová dohoda, díky níž byla v roce 1993 z rozhodnutí Rady bezpečnosti na základě rezoluce č. 867²⁰ ustanovena mise the United Nations Mission in Haiti neboli UNMIH (Malone 1997). Kanadský bezpečnostní expert David M. Malone (1997) dodává, že mise disponovala vojenskými pracovníky a příslušníky civilní policie, jejichž počet v roce 1995 dosáhl 6850. Cílem mise bylo dohlížet na udržení bezpečnosti a stabilního prostředí, návrat k ústavnímu pořádku, asistence při výcviku nových národních policejních sil a při průběhu voleb (Cockayne 2004).

---

²⁰ Rezoluce č. 867, <<http://unscr.com/en/resolutions/doc/867>> (15. 3. 2018)

Avšak v zemi došlo k několika ozbrojeným incidentům a mise byla ze země stažena (Tamtéž). Na základě žádosti od haitské vlády generální tajemník Butrus Butrus-Ghálí navrhl novou, menší operaci *the United Nations Support Mission in Haiti*, neboli UNSMIH (Kurzidem 1996). Mise pomohla upevnit přínosy, které již byly dosaženy v předchozí misi a to profesionalizace haitské národní policie (Tamtéž). Cílem tedy bylo udržet stabilní prostředí, podporovat budování institucí, ekonomická obnova země a opět vytvořit prostředí pro demokratické volby (Hayes, Wheatley 1996). V roce 1995 po prezidentských volbách se situace v zemi stabilizovala a mandát mise vypršel. Jednotky OSN tak byly ze země staženy.

2.3 BUTRUS-GHÁLÍ A JEHO POHLED NA SVĚT A NA PŮSOBENÍ V OSN

V poslední části této kapitoly popíši, jak své funkční období v OSN hodnotí sám Butrus Butrus-Ghálí, a také v čem spatřuje hrozby pro budoucí generace, pohled na současný svět a fungování OSN, jež popsal ve své práci²¹ *Global Leadership After the Cold War*. Konec kapitoly shrnuje jeho působení a důvod, proč nebyl zvolen na své druhé funkční období do čela OSN, na které mělo vliv opětovné selhání OSN v době jeho vedení organizace.

S blížícím se 21. stoletím viděl Butrus-Ghálí problém ve dvou jevech, a to globalizaci a fragmentaci. Dle jeho názoru globalizace vytváří svět, který je mnohem více propojen. Národní hranice „*jsou méně důležité a vytváří jak možnosti, tak problémy*“ (Butrus-Ghálí 1996). Také upozorňuje na znepokojující vývoj v oblasti životního prostředí, který Zemi vystavuje trvalému znečištění a masové migraci (Tamtéž).

Fragmentace obyvatel může dle Butrus-Ghálího „*vyvolávat fanatismus, izolacionismus, separatismus a rozšiřování občanských konfliktů*“. OSN, může pomoci vyrovnat se s těmito jevy, jako organizace, která je zodpovědná za své členské státy a jejich obyvatelé. Ve fragmentaci hrála OSN klíčovou roli v průběhu dekolonizace a poskytnutí mezinárodní, ekonomické a sociální podpory novým nezávislým státům (jako Angola, Mozambik, Kambodža nebo El Salvador). Kvůli globalizaci a fragmentaci dle Butrus-Ghálího získala OSN rozsáhlejší odpovědnost, ale postrádá politické, finanční, materiální a vojenské zdroje potřebné k efektivnějšímu plnění svých úkolů. Dále argumentuje, že pokud má OSN sloužit rozsahu požadavků svých členských států a jejich národů, musí být znovu definována role generálního tajemníka. „*Co může generální tajemník dělat? Věřím, že hodně. Věřím, že generální tajemník může být rozhodující*“ (Butrus-Ghálí 1999).

---

²¹ Butrus-Ghálí, Butrus. 1996. *Global Leadership After the Cold War*, <http://heinonline.org/HOL/Page?handle=hein.journals/fora75&div=35&g_sent=1&casa_token=Qa1MR47yU-kAAAAA:Tw2ZdZ3JBNGY4QXmCaiaSBxeDHBmfEJLoaLSuZvnGplSqunYxCZPTfpcckweCVxvV6Tjznlvyc&collection=journals> (25. 3. 2018)

V důsledku stoupající globalizace Butrus-Ghálí navrhoval revitalizaci mezinárodního práva, protože stále více problémů se odehrává na nadnárodní úrovni. Požadoval, aby byl generální tajemník pověřen Valným shromážděním obrátit se na soud, aby mu poskytl právní rozměr k diplomatickému vyřešení sporů (Butrus-Ghálí 1996). Také musí být rozšířena mezinárodní jurisdikce. Dle jeho názoru kombinované akce Rady bezpečnosti a Valného shromáždění, jež zřizují mezinárodní tribunály ohledně válečných zločinů (jako pro bývalou Jugoslávii a Rwandu), *jsou důležitým krokem ke světu řízenému zákonem*“ (Butrus-Ghálí 1999). Také doplňuje, že globální problémy, jako nadnárodní trestné činy, práva etnických, kulturních, jazykových, náboženských menšin a nekontrolovaná migrace, potřebují výhody mezinárodního práva.

Butrus-Ghálí také připomíná i jeho program Agendu pro mír, kterou vydal v roce 1992, jenž popisuje průběh mírových operací a mechanismus prevence. *„Od té doby je preventivní diplomacie stále více uznávaná jako výrazná a nepostradatelná oblast mírového úsilí“* (Butrus-Ghálí 1996). Avšak, dle jeho slov, generální tajemník je neúčinnější, *„když se angažuje v tiché praxi preventivní diplomacie“* (Butrus-Ghálí 1999), vynaloží velké úsilí v zákulisí, aby pomohl nepřátelům stranám urovnat své rozdíly dříve, než se jejich střet stane veřejným.

Butrus-Ghálí také tvrdil, že OSN není nic víc než její pověst, která spočívá na čtyřech pilířích: rovnost, nestrannost, úspěch a účinnost. Pátým, důležitým principem, je nezávislost, jež je důležitá i pro práci generálního tajemníka, který nesmí být nikdy chápán jako *„jako jednající ze strachu státu nebo ze skupiny států“* (Butrus-Ghálí 1996). Také musí být ochotný odolávat nátlaku a kritice. *„Loajalita generálního tajemníka musí být mezinárodní a nic víc, než mezinárodní. Nezávislost je základním kamenem poslání generálního tajemníka“* (Butrus-Ghálí 1999).

2.3.1 BUTRUS-GHÁLÍ KONČÍ VE FUNKCI GENERÁLNÍHO TAJEMNÍKA

Butrus Butrus-Ghálí vedl organizaci ve velmi chaotickém období 90. let, kdy se OSN nedokázala vypořádat s mnoha konflikty. Na jeho působení ve funkci generálního tajemníka je nahlíženo kontroverzně. K úspěšným jednáním a operacím se řadí i neúspěšné, které negativně ovlivnily vnímání OSN, jako například selhání při genocidě ve Rwandě či v bývalé Jugoslávii (McFadden 2016). To také ovlivnilo volbu na druhé funkční období, kdy nebyl zvolen díky vetu Spojených států amerických.

Během jeho funkce v roli generálního tajemníka probíhala občanská válka v Somálsku, kde zemřeli i američtí vojáci pod záštitou OSN (McFadden 2016). Etnické střety

ve Rwandě vyústily v následnou genocidu, jež Butrus-Ghálí považuje za svůj největší neúspěch v době svého působení v OSN. Taktéž konflikt na Balkánském poloostrově, jež měl za následek další genocidu v Sebrenici. McFadden také uvádí, že v důsledku těchto neúspěchů, byly vojenské jednotky OSN méně početné v několika problémových oblastech, včetně Kambodži, Haiti, Angoly či Mozambiku. I přes jeho nabyté diplomatické schopnosti, nedokázal OSN reformovat k efektivnějšímu plnění misí a nastolení míru (Goshko 2016).

Díky četným selháním OSN, v čele s Butrus-Ghálím, se stal symbolem neúspěchu OSN. Proto Američané v Radě bezpečnosti využili při opětovné volbě Butrus-Ghálího veto a doporučili jako nového generálního tajemníka Kofiho Annana z Ghany, s čímž ostatní členské státy ani stálí členové Rady bezpečnosti neměli problém (Tamtéž). Butrus Butrus-Ghálí se tak stal jediným generálním tajemníkem, který nebyl zvolen do čela OSN na druhé funkční období.

3 KOFI ANNAN: POČÁTKY PŮSOBENÍ VE FUNKCI GENERÁLNÍHO TAJEMNÍKA A JEHO PRÁCE V RÁMCI OSN

Následující kapitola popisuje roli, v pořadí sedmého generálního tajemníka Kofiho Annana z Ghany, v řešení mezinárodních konfliktů. Kofi Annan ve funkci působil v rozmezí let 1997 až 2006, což bylo období, kdy na řadě míst světa probíhaly konflikty, v nichž OSN v čele s generálním tajemníkem hrála nezastupitelnou roli. Než Kofi Annan nastoupil do funkce generálního tajemníka, již v OSN pracoval na různých funkcích od roku 1962, například jako zástupce generálního tajemníka Butruse Butrus-Ghálího, kde hrál roli v řešení jugoslávského konfliktu. Také se kapitola věnuje jeho práci pro OSN, jako je vydání zprávy Obnova organizace spojených národů: program pro reformu či uspořádání summitu tisíciletí, jehož výsledkem bylo přijetí Deklarace tisíciletí.

Cílem této kapitoly je především popsat Kofiho Annana v mezinárodních konfliktech a pokusit se odpovědět na mé výzkumné otázky, které zní: *Jak generální tajemníci ovlivňují mezinárodní konflikty? A jaká je jejich role v tomto procesu?* Opět se text soustředí na průběh jednotlivých konfliktů a mírových misí z pohledu OSN, v době působení Kofiho Annana, jako například v krizi v Kosovu a Východním Timoru, při irácké krizi z roku 2003, kdy ostře tuto krizi kritizoval. Ale taky jeho plán označovaný jako Annanův plán v kyperské otázce či na jeho roli mediátora ve válce mezi Libanonem a Izraelem. V závěru kapitoly se věnuji odchodu Kofiho Annana z funkce generálního tajemníka.

Kofi Annan nastoupil do funkce generálního tajemníka OSN v New Yorku v roce 1987, kde postupně vystřídal různé pozice²² týkající se mezinárodních konfliktů. Jako například koordinátor bezpečnosti a managementu lidských zdrojů, finanční a rozpočtový kontrolor či jako programový plánovač (Meisler 2008). Také se podílel na chodu mírových operací jako zástupce generálního tajemníka Butruse Butrus-Ghálího, jenž tento resort založil v roce 1992. V této funkci získal zkušenosti pro funkci generálního tajemníka, kdy hrál společně s Butrus-Ghálím roli v jugoslávském konfliktu, kde je například dle odborníka na mezinárodní vztahy Jamese Trauba jeho role hodnocena pozitivně. Dále se společně s Butrus-

---

²² V roce 1990 pověřil Butrus Butrus-Ghálí Kofiho Annana úkolem, aby vyřešil situaci pracovníků OSN v Iráku, kteří kde zůstávali po napadení Kuvajtu. Annan vyjednal s iráckou vládou o výměně ropy za humanitární pomoc. Tento program později dostal název „Ropa za potraviny“, jenž se stala jedním z největších korupčních skandálů OSN v letech 2004/2005. Annan byl kritizován za pomalou reakci na tento skandál. Skandálem se začala zabývat komise Paula Volckera, která vydala několik zpráv (Hsieh, Moretti 2006).

Ghálím podílel na řešení etnického konfliktu ve Rwandě či občanské válce v Somálsku (Traub 2006).

3.1 REFORMY, PROGRAMY A PLÁNY KOFIHO ANNANA V RÁMCI OSN

Ve funkci generálního tajemníka byl Kofi Annan iniciátorem a autorem několika programů a reformů v rámci OSN. Cílem bylo posílení role OSN v řešení mezinárodních konfliktů či přizpůsobit OSN nové éře, a to globalizaci (Traub 2006). Jedno z prvních reformních opatření bylo posílení pravomocí generálního tajemníka. Jednalo se zejména o reformy administrativní s cílem zlepšit řízení systému OSN a organizační, kde byl kladen důraz na schopnost OSN účinněji reagovat na vyšší nároky, jež jsou na ni kladeny, zejména v otázce mírové činnosti a rozvoje (Slaughter 2005). Také byla vytvořena nová pozice náměstka generálního tajemníka, který má za úkol pomáhat generálnímu tajemníkovi s jeho agendou (Tamtéž).

Brzy po tom, co převzal Kofi Annan funkci generálního tajemníka, vydal v červenci 1997 zprávu s názvem *Renewing the United Nations: A Programme for Reform* neboli Obnova Organizace spojených národů: program pro reformu (Traub 2006). Mezi hlavní návrhy patřilo zavedení strategického řízení, jehož cílem bylo posílit jednotu OSN, také vyzval členské státy k větší kooperaci (například v poskytování svých vojenských jednotek), dále mělo dojít ke snížení administrativních nákladů a počtu pracovních míst o 10 % (Meisler 2008). Což bylo důležité v organizování mírových misí (především větší kooperace při poskytování vojenských jednotek jednotlivých členů).

Kofi Annan byl také iniciátorem tzv. summitu tisíciletí konaného v září 2000, jehož výsledkem bylo mj. přijetí Deklarace tisíciletí²³, která měla osm hlavních cílů: „1. Vymýtit extrémní chudobu a hlad, 2. Zpřístupnit základní vzdělání všem, 3. Prosazovat rovnost pohlaví a posílit postavení žen, 4. Snížit dětskou úmrtnost, 5. Zlepšit zdraví matek, 6. Bojovat proti HIV/AIDS, malárii a dalším nemocem, 7. Zajistit trvalou udržitelnost životního prostředí, 8. Vytvořit globální partnerství pro rozvoj. Během summitu Kofi Annan vydal zprávu s názvem *We the peoples: the role of the United Nations in the 21st century* neboli My národy: úloha OSN ve 21. století, kde požadoval, aby „členské státy postavily lidi do centra všeho, co děláme“, a aby se OSN zaměřila na boj s chudobou (Annan 2000), což bylo důležité i v průběhu mírových misí iniciovaných OSN v důsledku řešení mezinárodních konfliktů.

---

²³ Všech 191 členských států se tehdy dohodlo splnit osm cílů Miléniové deklarace do roku 2015. Dle výsledků OSN byla tato agenda velmi úspěšná (osn. cz 2017). Na tuto agendu v roce 2015 navázal program 17 cílů udržitelného rozvoje.

Na tuto událost navazovala v roce 2005 zpráva *In Larger Freedom*, kde bylo hodnoceno plnění cílů uvedených v Deklaraci tisíciletí²⁴. V rámci této zprávy Kofi Annan navrhl dvě varianty reformy Rady bezpečnosti, o kterou usiloval již od svého dosazení do funkce generálního tajemníka, kdy vydal zprávu *Renewing the UN* neboli Obnova OSN. Na ni v roce 2002 navázala zpráva *Strengthening the UN: An Agenda for Further Change* neboli Posílení OSN: Agenda pro další změnu²⁵ (Papajanovský 2015). Společným cílem obou variant bylo navýšení počtu členů Rady bezpečnosti na 24 a změna volby nestálých členů dle regionálních skupin²⁶ na volbu geografickou dle kontinentů. Také navrhoval odstranění značné byrokratizace či zapojení všech členských států OSN v rámci organizace (Meisler 2008). Navržené variant se lišily počtem navýšení členů (O'Connel 2005). Varianta A měla počet stálých členů navýšit z pěti na jedenáct, zároveň by také přišli o právo veta plus měla také zvýšit počet nestálých členů. Varianta B navrhovala nový druh členství, kde by bylo osm volených zástupců na čtyři roky, tato varianta opět počítala s navýšením nestálých členů Rady bezpečnosti. (Papajanovský 2015). Papajanovský také upozorňuje, že žádné změny v počtu stálých a nestálých členů doposud nebyly dosaženy, protože vyžadují zásahy do Charty OSN, což je složitá procedura vyžadující souhlas jednotlivých parlamentů členských států, a také jim brání právo veta stálých členů (Fitzgerald 2000, O'Connel 2005, Venter 2003).

Dále v rámci reformy popsány v práci *In Larger Freedom*, se musí OSN podle Kofiho Annana, zabývat jak prioritními zájmy vyspělých zemí (například boj s terorismem), tak i cíly nerozvinutých států, pro něž je většinou hlavní prioritou boj s chudobou (Annan 2005). Z toho důvodu taky Kofi Annan v Radě bezpečnosti prezentoval dokument s názvem *Causes of conflict and promotion of lasting peace and sustainable development in Africa* neboli Příčiny konfliktu a podpora trvalého míru a udržitelného rozvoje v Africe, ve kterém upozorňoval na značné problémy zemí Afriky, kde neustále dochází k různým etnickým a jiným násilným střetům (Cohen 2008) a katastrofální ekonomická situace nemá tendenci se zlepšovat.

Mezi další Annanovy reformní kroky v řešení mezinárodních konfliktů patřilo jmenování *Peacebuilding Commission* neboli Komise pro budování míru (Jenkins 2008), jejímž cílem bylo vyhodnotit a popsat nedostatky tehdejšího systému a doporučit změnu (Bureš 2008). Komisi tvořily osoby, které měly zkušenosti s udržováním míru, prevencí

---

²⁴ United Nations. *United Nations Millennium Declaration*: <<http://www.un.org/millennium/declaration/ares552e.htm>> (20. 4. 2018)

²⁵ Annan, Kofi A. *Agenda pro další změnu*, <https://zpravy.idnes.cz/annan-chce-radikalne-reformovat-osn-d6v-/zahranicni.aspx?c=A050321_123754_zahranicni_lja> (20. 3. 2018)

²⁶ Dříve se nestálí členové Rady bezpečnosti volili dle regionálních skupin, tedy dle jejich regionální polohy, například Západní Evropa nebo Východní Evropa (Waisová 2011).

konfliktů či budováním míru. Vydaly zprávu známou jako Brahimiho zpráva²⁷, jež doporučila obnovit politický závazek ze strany členských států, rozsáhlé institucionální změny a zvýšení finanční podpory OSN (Malone, Thakur 2001). Politologové, zabývající se strukturou OSN David Malone a Ramesh Thakur také doplňují, že komise také poznamenala to, aby mírové operace OSN byly účinnější, je třeba jasněji definovat mandáty misí a jejich lepší zásobování a vybavenost.

To byly jedny z hlavních reformních programů a zpráv Kofiho Annana během jeho funkčního období, jejichž cílem bylo efektivnější vedení mírových operací, reforma Rady bezpečnosti či účinnější boj s chudobou a terorismem. Následující část této kapitoly se věnuje jeho zapojení do mezinárodních konfliktů v rámci OSN, což je hlavním cílem této kapitoly.

3.2 KOFI ANNAN A JEHO ROLE V ŘEŠENÍ MEZINÁRODNÍCH KONFLIKTŮ

Tato část kapitoly se věnuje roli generálního tajemníka Kofiho Annana v řešení mezinárodních konfliktů společně s OSN. Postupně nastíní, jakou úlohu měl Kofi Annan v řešení konfliktu na Kypru, Kosovu, ve Východním Timoru a jeho roli v irácké krizi v roce 2003. Opět nejde o důsledné popsání průběhu konfliktů, ale jak a proč konflikt vznikl, a jak se do jeho řešení zapojila organizace OSN. Především, jakou roli v těchto konfliktech hrál Kofi Annan. V závěru této části podám přehled o dalších konfliktech, které probíhaly během funkčního období Kofiho Annana, který měl v těchto konfliktech určitou úlohu.

Jako první se budu zabývat rolí Kofiho Annana v konfliktu na ostrově Kypr, kde docházelo od poloviny 20. století ke střetům mezi Turky, kteří chtěli připojit ostrov k Turecku a Řeky, jež se ho snažili dostat pod řeckou nadvládu (Heraclides 2004). Jednotky OSN jsou na ostrově přítomny již od roku 1964, kdy Rada bezpečnosti přijala rezoluci č. 186²⁸, kterou kyperská vláda přijala, aby zabránila násilnému rozdělení ostrova (Ker-Lindsay 2005).

Britský profesor politologie James Ker-Lindsay také uvádí, že základní dokument, který upravuje postavení jednotek OSN na Kypru, je Dohoda o statutu UNFICYP neboli United Nations Peacekeeping Force in Cyprus. Avšak ani přítomnost mírových jednotek OSN nedokázala zabránit zhoršujícímu se vztahu mezi Turky a Řeky (Tamtéž). V roce 1974 došlo k turecké invazi na Kypr, jejímž cílem bylo obsadit 40 % území ostrova a zabránit připojení Kypru k Řecku (Heraclides 2004). Na základě této invaze došlo k rozdělení ostrova a byla vytvořena tzv. nárazníková zóna OSN²⁹ (označovaná také jako Zelená linie), která ostrov dělí

---

²⁷ United Nations, *Brahimiho zpráva*: <<https://undocs.org/A/55/305>> (20. 3. 2018)

²⁸ *Rezoluce č. 186*, <<http://unscr.com/en/resolutions/doc/186>> (20. 4. 2018)

²⁹ UNFICYP, <<https://unficyp.unmissions.org/>> (20. 4. 2018)

na dvě části (Ker-Lindsay 2005). Tato zóna odděluje území, které ovládá Kyperská republika, od území pod nadvládou Severokyperské turecké republiky³⁰ (Rotberg 2003). V jižní části ostrova, řecké, suverenitu zabezpečuje OSN, která disponuje vojáky a policisty, kteří dohlíží na udržení míru (Heraclides 2004).

Kofi Annan se od svého nástupu do funkce generálního tajemníka OSN snažil dosáhnout vyřešení kyperského konfliktu. Jedním z kladných kroků bylo, že Annan inicioval a obnovil rozhovory mezi Denktashem (představitelem turecké části) a prezidentem kyperských Řeků Glafcosem Cleridesem (Ker-Lindsay 2005). Pozitivním signálem také bylo, že v roce 1998 Evropská unie zahájila přístupová jednání s řeckou vládou na Kypru, Turecko si také uvědomovalo, že pokud v budoucnu bude chtít přistoupit k EU, kyperský problém se musí vyřešit (Tocci 2004).

Nadcházela dlouhá a složitá jednání, ze kterých vzešel plán generálního tajemníka Kofiho Annana známý jako „Annanův plán“³¹. Kofi Annan během let 2002 a 2004 předložil čtyři verze plánu, které však byly zamítnuty (Rotberg 2003). Shody se podařilo dosáhnout v březnu 2004, kdy byla přijata pátá verze³², jejíž základní body uvedu níže (Turc 2013). O této verzi měli představitelé obou etnických skupiny hlasovat v referendu, které bylo stanoveno na květen 2004. Složitost konfliktu, jenž měl původ v četných historických událostech, se Kofi Annan snažil zohlednit ve svém prezentovaném plánu, který obsahoval návrh pro vyřešení tohoto konfliktu (Heraclides 2004).

Kofi Annan v dokumentu navrhl Ústavu sjednocené Kyperské republiky, mimo jiné i návrhy ústavních a federálních zákonů a ústav obou států Kyperského ostrova. Dále také dohody o spolupráci, území či majetkovém vyrovnání (Ker-Lindsay 2005). Kyperská republika se měla stát nezávislým státem s federální vládou, kde oba státy měly disponovat vlastní suverenitou a mít rovnocenné postavení. Mělo být zavedeno pouze jedno státní občanství (kyperské). Kofi Annan také navrhl vytvoření Komise, která měla za cíl podporovat usmíření, vzájemný respekt a toleranci mezi Řeky a Turky. Obě etnika měla být ve státní správě zastoupena proporcionálně. Také se plán věnoval uspořádání legislativní, výkonné a soudní moci. V závěru své práce navrhl celkovou demilitarizaci ostrova (Turc 2013).

Anannův plán měl řadu příznivců, ale i odpůrců. Pro zastánce Annanovi iniciativy, jako je například ředitelka italského Mezinárodního institutu Nathalie Tocci, bylo velkým pozitivem, že by po mnoha letech vlivem tohoto plánu mělo dojít ke znovusjednocení ostrova,

---

³⁰ Tuto část kyperského ostrova mezinárodně uznává pouze Turecko (Rotberg 2003).

³¹ Annan, Kofi, A, 2004. *Annan Plan*, <http://www.hri.org/docs/annan/Annan_Plan_April2004.pdf> (16. 3. 2018)

³² Annan, Kofi, A, 2004. *Annan Plan* <<http://www.hri.org/docs/annan/>> (16. 3. 2018)

demilitarizaci, k ukončení mezinárodní izolace představitelů kyperských Turků a k návratu uprchlíků (Tocii 2004). Odpůrci plánu, jako je například profesorka práv Claire Palley (2005), kritizovali změny, které se týkaly soudních a zákonodárných reforem (například³³ představitelé Turků, kteří byli v menšině, měli v legislativním procesu disponovat právem veta. To by značně znevýhodnilo majoritní skupinu kyperských Řeků, což Řekové vnímali jako značnou nespravedlnost). Dalším sporným bodem plánu byl příslib navrácení veškerého movitého majetku všem osobám, které v důsledku invaze a střetům mezi etniky, byly vnitřně přesídleny v letech 1963-1974 (Hannay 2005).

Zájmy obou etnických skupin byly prostřednictvím svých zástupců prosazovány nedostatečně, což mělo velký vliv na plánované referendum o Annanově plánu (Pericleous 2009). Do vyjednávání o plánu byli také zapojeni vyslanci Spojených států amerických a Velké Británie, kteří upřednostňovali kyperské Turky a turecké zájmy, protože je Turecko významným členem NATO a nechtěli si představitele Turecka znepřátelit (Yilmaz 2005). Také se na vyjednávání podíleli zástupci Řecka a Turecka, všichni tito zástupci ovlivňovali pracovní skupinu OSN tím, že prosazovali především své zájmy, ta musela zohledňovat jejich zájmy místo toho, aby bylo upřednostňováno vyřešení kyperské otázky (Lordos 2009). Profesor harvardské univerzity Alexandros Lordos (2009) také uvádí, že bylo chybou, že Annan svůj plán převážně projednával se svými zahraničnímu poradci a své zájmy se zástupci Kypru konzultoval nedostatečně, obyvatelé Kypru měli značně omezený vliv při vyjednávání o Annanově plánu.

V referendu³⁴, které se konalo v květnu 2004, se vyslovilo 75,8 % proti Annanově plánu. Proti plánu se vyslovila především řecká část ostrova, která jako jeden z hlavních důvodů hlasování proti uváděli strach o svou bezpečnost, kvůli značné demilitarizaci ostrova (Heraclides 2004, Drath 2004). Kofi Annan uvedl, že *byl velice zklamán výsledkem referenda* (Annan 2004), stejně tak Washington, Londýn a Brusel. Přesto Kypr vstoupil téhož roku do Evropské unie, avšak politolog a odborník na mezinárodní vztahy Marco Turec (2013) upozorňuje, že přijetí základního práva Evropské unie *acquis communautaire* bylo pozastaveno do vyřešení kyperské otázky.

Následný konflikt, ve kterém Kofi Annan hrál roli společně s OSN je krize v Kosovu. Po rozpadu Jugoslávie se snažili za svou samostatnost bojovat i obyvatelé srbské provincie

---

³³ Dále také měli být přítomni v Nejvyšším soudě zástupci, kteří nepocházeli přímo z Kypru a ti měli disponovat rozhodným hlasem v patových situacích. Kritiku vyvolával i fakt, že Turecko by pozbylo povinnosti vypořádání se s důsledky okupace, tím by tedy došlo i k legalizaci jejich invaze (Palley 2005).

³⁴ Electionguide.org, *Election Guide – Republic of Cyprus*, <<http://www.electionguide.org/countries/id/57/>> (20. 4. 2018)

Kosovo, jenž je převážně obývaná albánskou menšinou. Kosovští Albánci počítali s tím, že po podpisu Daytonské dohody³⁵ z roku 1995 dojde k uznání Kosovské republiky, ale Kosovo nedisponovalo statusem svazové republiky v bývalé Jugoslávii, což vedlo ke značnému albánskému odporu (Bellamy 2009). Profesor bezpečnostních studií Alex J. Bellamy dále uvádí, že Srbové představu odtržení Kosova od svého území zásadně nechtěli tolerovat, a proto vznikla albánská guerillová armáda neboli Kosovská osvobozenecká armáda, jejímž cílem byly útoky proti Srbům na kosovském území.

V roce 1997 zde vypukla občanská válka mezi srbskými jednotkami a představiteli Kosovské osvobozenecké armády (Ganser 2017). Docházelo k častým násilným střetům, které vyvrcholily masakrem v lednu 1999 ve vesnici v Račaku³⁶, kde bylo zavražděno 45 lidí. Švýcarský historik a badatel v oblasti mírového hnutí Daniele Ganser (2017) je přesvědčen, že tuto událost využili západní politikové, „*aby kritickou evropskou veřejnost přesvědčili o nutnosti útoku NATO na Jugoslávii.*“ Na základě této události organizace NATO ohlásila, že je potřeba etnické čistky v Srbsku zastavit (Littlejohns 1999). A proto letouny NATO zahájily útok na Srbské území v březnu 1999, a to bez souhlasu OSN, pouze s mandátem od NATO (Wheeler 2004). Například Ganser (2017) tento útok označuje pojmem „*nezákonná útočná válka*“. Ale existují i akademici, kteří intervenci vedenou ze strany NATO ospravedlňují, například Bellamy (2006), říká, že „*intervence byla ospravedlněna díky svému morálnímu účelu*“, tím myslí, že etnické čistky vůči kosovským Albáncům měly vytvořit morální podmět pro tuto akci, a dodává, že za „*účelem zabránění humanitární katastrofě, je možné využít i neautorizované intervence.*“ Útoku na Kosovo pod vedením NATO velely Spojené státy americké s pomocí řady západoevropských zemí (Francie, Velká Británie, Německo, Norsko, Nizozemsko, Itálie, Portugalsko, Belgie, Turecko a Španělsko), tyto země tak porušily Chartu OSN, neboť vedly útok proti nezávislému státu, bez souhlasu OSN (Ganser 2017).

Kofi Annan ostře kritizoval bombardování NATO, avšak také uznal, „*že takové přístupy, které nemají celosvětovou důvěryhodnost schválenou OSN, budou pokračovat, dokud se Rada bezpečnosti nesjednotí*“ (Annan 1999). Na doporučení generálního tajemníka byla z rozhodnutí Rady bezpečnosti v červnu 1999 ustanovena mise *United Nations Mission*

---

³⁵OSCE.cz. 1995. *Dayton Peace Agreement*, <<https://www.osce.org/bih/126173>> (13. 3. 2018)

Daytonská dohoda byla uzavřena v prosinci 1995. Podepsali ji zástupci Srbů, Muslimů a Chorvatů a ukončili tak občanskou válku v Bosně a Hercegovině. Hlavním cílem dohody bylo poválečné uspořádání a politické rozdělení moci (Ganser 2017).

³⁶United Nations, „*Security Council strongly condemns massacre of Kosovo Albanians in Southern Kosovo*, <<https://www.un.org/press/en/1999/19990119.sc6628.html>> (15. 3. 2018)

in Kosovo neboli UNMIK na základě rezoluce 1244³⁷, jejímž cílem byla civilní správa (Hehir 2006). Rada bezpečnosti také žádala generálního tajemníka, aby po společných konzultacích s Radou bezpečnosti, jmenoval zvláštního představitele, jenž bude činnost mezinárodních civilních sil kontrolovat (Caplan 2014). Dále měla mise na doporučení Kofiho Annana za úkol podporovat rozsáhlou autonomii a samosprávu v Kosovu, dohlížet na průběh politických procesů, humanitární pomoc, pomoc s rekonstrukcí infrastruktury, zabezpečení civilního práva či pomoc s návratem uprchlíků do Kosova, ekonomická pomoc a rekonstrukce je vedená Evropskou unií (Tamtéž).

V roce 1999, po ukončení bombového útoku NATO, který probíhal od března do června, navštívil Kofi Annan Kosovo poprvé od vypuknutí války, kde vedl rozhovory s představiteli albánských a srbských komunit s cílem naleznout společný konsensus ohledně situace v Kosovu (Littlejohns 1999). Avšak i pod mandátem OSN docházelo k dalším ozbrojeným střetům. V roce 2002 po další návštěvě Kosova Kofi Annan (2002) prohlásil: *„Jednou z hlavních věcí, které se zde snažíme dosáhnout, je rozvíjet společnost založenou na zásadách právního státu. A nikdo by neměl být mimo zákon. Musíme respektovat práva jednotlivců, svatost lidských práv a zacházet s každým důstojně a tolerantně.“* Také vyzýval k zastavení ozbrojených střetů.

Na chodu mise se dále podílel zmocněnec generálního tajemníka do roku 2008, kdy správu nad Kosovem plně přejala Evropská unie (Caplan 2014). Avšak například politický analytik Ian King (2006) tvrdí, že mise UNAMIK nedokázala úspěšně prosadit svou autoritu, proto v Kosovu docházelo ke střetům i po skončení války, což bylo také dáváno za vinu Kofimu Annanovi, jako nejvyššímu představiteli OSN.

Během funkčního období Kofiho Annana v roli generálního tajemníka došlo ke krizi ve Východním Timoru, jenž je součástí souostroví Malé Sundy. Východní Timor získal nezávislost na Indonésii až v květnu 2002. Téměř čtyři sta let byl pod portugalskou nadvládou a v roce 1960, v době kolonizace, byl Východní Timor Valným shromážděním označen jako nesamostatné teritorium, proto byl spravován Portugalskem jako jeho zámořská provincie (Bohdálek 2003). Po pádu autoritativního režimu v roce 1974 bylo Portugalsko ochotné uznat nezávislost Východního Timoru a právo na sebeurčení definované Chartou OSN. Akademik Brněnské univerzity Miroslav Bohdálek (2003) dále uvádí, že v zemi vypukly střety mezi skupinami těch, kteří chtějí nezávislost, a zastánců integrace s Indonésií. Během 80. let vedla

---

³⁷ Rezoluce č. 1244, < [https://daccess-ods.un.org/access.nsf/Get?Open&DS=S/RES/1244%20\(1999\)&Lang=E&Area=UNDOC](https://daccess-ods.un.org/access.nsf/Get?Open&DS=S/RES/1244%20(1999)&Lang=E&Area=UNDOC) > (15. 3. 2018)

OSN rozhovory s představiteli vlád Indonésie i Portugalska s cílem zlepšit humanitární situaci v Timoru, od 90. let OSN podporuje dialog mezi znepřátelenými skupinami (Traub 2000).

Společně s OSN hrál roli v řešení krize generální tajemník Kofi Annan tím, že kontaktoval představitele hlav států s nutností vytvořit mírové síly rychlého nasazení. Také vyzval zástupce Indonésie, aby situaci dostali pod kontrolu. V případě, že tak neučiní, aby souhlasili s rozmístěním mezinárodních bezpečnostních sil na území Východního Timoru (Shurke 2001). Zástupci Indonésie i Portugalska se s pomocí mezinárodního společenství, v čele s generálním tajemníkem, dohodli na konání voleb a na referendu o nezávislosti (Ruffert 2001).

Dohody generálnímu tajemníkovi Kofimu Annanovi ukládali za úkol uspořádat lidové hlasování o akceptování rozsáhlé autonomie (Ruffert 2001). Na jeho doporučení Rada bezpečnosti vydala rezoluci č. 1246³⁸ o zřízení mise *United Nations Assistance Mission to East Timor* neboli UNAMET, jejímž cílem byl dohled nad konáním svobodných voleb, kontrola indonéské vlády, aby udržela mír a bezpečnost, a ochrana mezinárodních pozorovatelů (Strohmeier 2001).

V zemi následně došlo k nepokojům a Kofi Annan, jako zástupce mezinárodního společenství, byl nucen datum konání voleb posunout. Po volbách, kde se 78,5³⁹ % obyvatel Východního Timoru vyslovilo pro nezávislost, byla jmenována Východotimorská konzultační komise, která byla tvořena deseti zástupci podporujícími nezávislost a z pěti, které jmenoval sám generální tajemník (Schulze 2001). Po vyhlášení výsledků voleb však docházelo k násilnostem, kdy indonéští představitelé nesouhlasili s nezávislostí Východního Timoru (Stahn 2001). Misi UNAMET nahradila mise *United Nations Transitional Administration in East Timor* neboli UNTAET, kde v této misi generální tajemník Kofi Annan jmenoval svého zmocněnce⁴⁰ pro Východní Timor (Tamtéž).

Cílem UNTAET⁴¹ byla civilní správa na celém území, rozvoj sociálních služeb, pomoc s obnovou a příprava na samostatnost Východního Timoru (Ruffert 2001). Avšak mise UNTAET byla kritizována z řad místního obyvatelstva za pomalost a nedostatečné plánování, proto Kofi Annan zdůrazňoval, že „je nutné dodržovat bezpečné prostředí a mise UNTAET musí své služby vykonávat v těsné spolupráci a konzultaci s místním lidem Východního Timoru“ (Suhre 2001).

³⁸ Rerozluce č. 1246, <<https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N99/174/13/PDF/N9917413.pdf?OpenElement>> (20. 4. 2018)

³⁹ Zpravy.idnes.cz, „Východní Timor poprvé volil svobodně“ <https://zpravy.idnes.cz/vychodni-timor-poprve-volil-svobodne-d85-/zahranicni.aspx?c=A010830_153649_zahranicni_zem>(20. 4. 2018)

⁴⁰ Jmenoval Sergia Vieira de Mella z Brazílie (Stahn 2001).

⁴¹ Peacekeeping.un, UNTAET, <<https://peacekeeping.un.org/mission/past/etimor/etimor.htm>> (20. 4. 2018)

Přestože došlo ke společným prohlášením mezi UNTAET a zástupci indonéské vlády a armády, neustále docházelo k ozbrojeným konfliktům. A to mezi indonéskými ozbrojenými skupinami a obyvateli Východního Timoru (Ruffert 2001). Mise UNTAET měla problémy s bezpečností a humanitární pomocí. Také nebyl jasně definovaný její mandát (například pomoc k nezávislosti), avšak i přesto, že UNTAET zajistil přechod k nezávislosti, jeho pomoc k demokratickému prostředí byla nízká (Shurke 2001).

V květnu 2002 tak byla vyhlášena nezávislost Východního Timoru, kde při svém projevu⁴² Kofi Annan (2002) prohlásil, že „*nikdy předtím nebyla Organizace spojených národů požádána, aby spravovala území na cestě k nezávislosti. Moji kolegové a v OSN pro přechodovou správu ve Východním Timoru (UNTAET), vedeni mým zvláštním zástupcem Sergiem Vieira de Mello, provedli tuto vznešenou misi s odvahou. Jsem na ně pyšný a vděčný. Váš den nezávislosti je pro nás každý den hrdostí*“. Poté předal moc v nezávislém a svobodném státě nově zvolenému prezidentovi Gusmaovi (Strohmeyer 2001).

Na doporučení Kofiho Annana navazovala na misi UNATET mise *United Nations Mission of Support to East Timor* neboli UNMISSET, jejímž cílem bylo poskytnout pomoc během správy nezávislého Východního Timoru od roku 2002 do roku 2005. Úkolem mise taky byla podpora vládnutí ve vzniklém státě a taky zajistit vnitřní a vnější bezpečnost země (Suhrike 2001). Při této misi generální tajemník opět jmenoval svého zmocněnce a navrhl misi 318 milionů dolarů, kdy došlo ke snížení financí oproti předešlé misi (Tamtéž). Také došlo ke snížení civilních a vojenských zástupců OSN v zemi (Ruffert 2001).

UNMISSET opět čelila problémům a opět docházelo ke střetům (Traub 2000). Generální tajemník tak navrhl rozšíření mise UNMISSET o personál OSN a prodloužení mise do roku 2005 (Ruffert 2001). Kvůli bezpečnosti doporučil Kofi Annan ještě roční prodloužení mise kvůli ochraně bezpečnosti a budování demokratických institucí, a také vyjádřil obavu kvůli malé ochraně hranic, nedostatku profesionální civilní policie a ochraně lidských práv (Strohmeyer 2001).

Proto misi UNMISSET nahradila poslední mise OSN *United Nations Office in East Timor* neboli UNOTIL, a když se blížil konec této mise, Kofi Annan se rozhodl (s podporou Velké Británie, Ruska, Francie, Portugalska, Číny a Brazílie), že v rámci mise UNOTIL také

---

⁴²Kofi, Annan A., *The United Nations will stay...your friends will continue to help*“, says Secretary-General in salute to independent East Timor, <<https://www.un.org/press/en/2002/sgsm8243.doc.htm>> (20. 3. 2018)

ustaví politický úřad v čele se Zvláštním zmocněncem⁴³, jenž měl fungovat jako místní koordinátor (Ruffert 2001). Přesto docházelo k dalším násilnostem.

V roce 2006 Kofi Annan k situaci ve Východním Timoru prohlásil, že *„je vidět, že peace-building a nation-building je běh na dlouho trať. Platí to zejména při budování policejních složek a soudního systému,“* také upozornil na to, že mandáty předchozích mírových operací byly podceněny (Bohdálek 2003). Situace ve Východním Timoru i přes úsilí mezinárodního společenství dodnes není plně stabilní.

„Doufám, že ještě dlouho neuvidíme operaci podobnou té irácké. Bez souhlasu Spojených národů a širší podpory mezinárodního společenství.“ prohlásil Kofi Annan v rozhovoru pro BBC World Service v září 2004. Po útocích z 11. září 2001 na Světové obchodní centrum v New Yorku zástupci Spojených států amerických v čele s Georgem Bushem prohlašovaly, že irácký vůdce Saddám Husajn nese za tyto útoky odpovědnost (Ganser 2017). Ganser dále uvádí, že tato prohlášení byla vylhaná a nepodložená, protože Američané chtěli *„prostřednictvím kontroly irácké ropy kontrolovat surovinové zdroje Blízkého východu a tím i nepřímo své konkurenty v Evropě a Asii“* (Ganser 2017: 203). Generální tajemník Kofi Annan se už podílel na rozhovorech se Saddámem Husajnem v roce 1998, kdy byl Irák bombardován Spojenými státy v době, kdy byl v prezidentském úřadu Bill Clinton, kvůli neplnění rezolucí Rady bezpečnosti o skladování a vyrábění zbraní hromadného ničení a také narušování mírové mise OSN (Nye 2003).

Ke lživým prohlášením docházelo i na půdě OSN, kde americký ministr zahraničních věcí Colin Powell⁴⁴ prohlašoval, že Saddám Husajn vlastní zbraně hromadného ničení, dále také tvrdil, že je jedno, zda útok OSN podpoří nebo ne (Tamtéž). V Radě bezpečnosti byli zástupci, kteří válku v Iráku podporovali, a to Velká Británie, Spojené státy americké, Bulharsko a Španělsko, avšak byli v menšině proti zástupcům, kteří ji neschvalovali, jako například Rusko, Čína, Německo, Francie, Chile, Mexiko, Kamerun, Pákistán, Guinea, Sýrie a Angola (Berdal 2004). Přesto americký prezident George Bush (po nenaplněném ultimátu, které udělil Saddámu Husajnovi) zaútočil v březnu 2003 na Irák, který byl obsazen včetně jeho ropných zdrojů, se silou 300 000 vojáků (Wedgwood 2003). Nehledě na to, že neměl mandát OSN (Ganser 2017).

Generální tajemník OSN Kofi Annan v otevřené debatě na půdě OSN řekl, *„je svět hluboce rozdělen,“* a že po dobu, kdy bude válka trvat, je dle něj nejdůležitějším úkolem OSN

---

⁴³ Zvláštním zmocněncem byl jmenován Ian Martin, anglický aktivista a poradce v oblasti lidských práv (Ruffert 2001).

⁴⁴ Colin Powell v roce 2005 prohlásil, že *„se cítí hrozně, protože tehdy obelhal celý svět, v tajné službě byli lidé, kteří v té době věděli, že některé zdroje nejsou spolehlivé, ale nic neřekli. To mě zničilo.“* (Ganser 2017).

ochrana civilního obyvatelstva (Tamtéž). Také byl z rozhodnutí Rady bezpečnosti a na doporučení Kofiho Annana jmenován zvláštní představitel generálního tajemníka pro Irák, jenž měl za cíl podporovat obnovu svrchovanosti iráckého obyvatelstva (Berdal 2004). V srpnu došlo k teroristickému útoku na sídlo OSN v Bagdádu, kterou OSN i Kofi Annan ostře odsoudili (Tamtéž). Rada bezpečnosti proto vyzvala všechny členské státy OSN, aby pomohly zajistit v Iráku bezpečnost. Generální tajemník řekl, „že udělá vše, co je v jeho silách, aby OSN mohla naplnit svůj mandát, avšak s ohledem na bezpečnosti pracovníků OSN (Johnstone 2003).

Útok na Irák otřásl Chartou OSN i mezinárodním právem, generální tajemník upozornil, že útok veden Američany a Brity rozhodně „nebyl v souladu s Chartou OSN a byl nezákonný, také prohlásil, že „věří, že většina lidí nyní dospěla k závěru, že nejlepší je spolupracovat v rámci OSN“ (Ganser 2017). V roce 2006 ve svém dalším rozhovoru pro BBC také prohlásil, že „neschopnost zabránit Američany vedené invazi do Iráku v roce 2003 byla obrovskou ránou pro OSN“.

3.2.1 KOFI ANNAN: JEHO ROLE V DALŠÍCH KONFLIKTECH A KARIÉRA PO SKONČENÍ VE FUNKCI GENERÁLNÍHO TAJEMNÍKA OSN

Kofi Annan během svých dvou funkčních období, které trvaly od roku 1997 do roku 2006, musel jako generální tajemník čelit mnoha dalším mezinárodním konfliktům, které zaměstnávali mezinárodní společnosti. V následující části této kapitoly se věnuji třem dalším konfliktům, na kterých demonstřuji roli a přístup Kofiho Annan v řešení mezinárodních konfliktů v čele s OSN. Jedná se o konflikty mezi Libanonem a Izraelem, v Súdánu a o izraelsko-palestinský konflikt, jímž se věnuji stručněji než konfliktům v předchozí kapitole.

Během války mezi Libanonem a Izraelem hrál Kofi Annan roli v jednání o příměří (Norton 2000). Již v roce 1978 byla z rozhodnutí Rady bezpečnosti v Libanonu ustanovena mírová mise *United Nations Interim Force in Lebanon* neboli UNIFIL, jejímž cílem byla obnova bezpečnosti a míru v důsledku izraelské invaze do jižní části Libanonu, dále také pomoc tamní vládě s obnovou správy nad jižním územím země a především humanitární pomoc (Bureš 2007).

Mandát mise UNIFIL je obnovován každý rok Radou bezpečnosti (Hinnebusch, Raymond 2016). Teprve v květnu 2000 dochází k ukončení okupace jižního Libanonu, kdy Izrael plní rezoluci Rady bezpečnosti o stažení vojsk (Murphy 2007). Následný uvolněný prostor na hraničním území kontrolovaly jednotky libanonské politické militantní organizace Hizballáh.

V důsledku toho v oblasti hranic mezi Izraelem a Libanonem vzrůstalo napětí, které vyvrcholilo v ozbrojený konflikt v červenci 2006, kdy Hizballáh podnikl raketový útok na izraelské město Haifa (Tamtěž). Izrael zahájil odvetné letecké útoky, přestože generální tajemník Kofi Annan vybízel obě země ke zdrženlivosti a vyslal do Libanonu tým vyjednávačů. Také generální tajemník vyzýval členské státy OSN, aby poskytly další vojenské jednotky pro misi UNIFIL v Libanonu (Salem 2006).

Po následném útoku na personál OSN mise UNFIL, kdy zemřeli čtyři příslušníci mírové mise, Kofi Annan navrhl opatření, které mělo vést k zastavení krveprolití (Murphy 2007). Vojenské jednotky UNIFIL, jsou na doporučení generálního tajemníka postupně rozšířeny a v srpnu z rozhodnutí Rady bezpečnosti na základě rezoluce č. 1701⁴⁵ jsou vojenské útoky zastaveny a dochází k udržování příměří (Inbar 2007). Přesto v zemi v následujících letech docházelo k dalším ozbrojeným střetům i po skončení funkčního období Kofiho Annana.

Následujícím konfliktem, kterému se v této části kapitoly chci věnovat, je konflikt v Dárfúru. V roce 2006 Annan podpořil vyslání mírové mise *United Nations Mission in Darfur* neboli UNAMID, kterou ustanovila Rada bezpečnosti, jejímž cílem byla stabilita v oblasti Dárfúru v Súdánu. Dále nastolení míru a podpora lidských práv v důsledku vypuknutí ozbrojeného konfliktu mezi súdánskými opozičními skupinami a tamní vládou (Grono 2006). Kofi Annan po návštěvě Dárfúru prohlásil, že jedna věc je jasná „*vnější síla odeslána do Dárfúru může lidem v nejlepším případě poskytnout pouze dočasnou bezpečnost. Pouze politická dohoda mezi jejich vůdci dokáže zajistit jejich budoucnost a návrat uprchlíků do svých domovů*“ (Annan 2006). Mandát UNAMID je opět každoročně prodlužován a krize v Súdánu pokračuje.

Posledním konfliktem, ve kterém chci zdůraznit pouze roli Kofiho Annana je palestinsko-izraelský konflikt. Kofi Annan se podílel na jednání o příměří mezi Palestinou a Izraelem, kdy v roce 2002 Palestince vyzýval, aby zanechali násilí a využili šanci pro nastolení míru. V průběhu tohoto konfliktu také ostře kritizoval obě strany palestinsko-izraelského konfliktu za násilí páchané proti civilistům a vyzval Izrael k ukončení okupace palestinského území (Krupauerová, Táborská, Hromádka 2002). Ve svém projevu v OSN v roce 2006 také zdůraznil, že „*musíme zabránit tomu, aby si konečný cíl, tedy dosažení státnosti pro Palestinu a bezpečnosti pro Izrael, vyžádal příliš mnoho dalších životů*“ (archiv. osn. cz 2006). Napětí mezi Palestinou a Izraelem pokračuje i nadále.

---

⁴⁵ Rezoluce č. 1701, <<https://www.un.org/press/en/2006/sc8808.doc.htm> > (15. 3. 2018)

Kofi Annan působil ve funkci generálního tajemníka do roku 2006. Během jeho funkčního období probíhala na řadě míst světa řada mezinárodních konfliktů. Avšak již v roce 2001, na konci svého prvního funkčního období, obdržel Nobelovu cenu míru za svou práci v OSN za „mírovější a lépe organizovaný svět“ (Johnstone 2003). Také v roce 2003 získal Sacharovovu cenu⁴⁶ za svobodu myšlení.

Po skončení svého mandátu generálního tajemníka OSN, se v roce 2008 podílel na jednání mezi keňskou vládou a opozicí jako vyjednávач během povolební krize, která vyústila ve vlny násilí. V roce 2012 byl Kofi Anann jmenován mimořádným vyslancem OSN pro Sýrii (Black 2012). Zde se měl pokusit vyjednat řešení rozsáhlého vnitropolitického a náboženského konfliktu, avšak tuto misi musel v důsledku narůstajícího násilí a ještě téhož roku ukončit (Gowan2013). Poslední konflikt, do kterého se zatím zapojil, je krize v Myanmaru, kdy byl ustanoven vést komisi, která tuto krizi měla vyšetřit (Evans 2016). Komise je řízena vládou Myanmaru společně s nadací Kofiho Annana.

---

⁴⁶ Eurparl.eu, *Evropský parlament: Sacharova cena*, <<http://www.europarl.europa.eu/sakharovprize/cs/home/the-prize.html>> (12. 4. 2018)

ZÁVĚR

Generální tajemník je šéfem Sekretariátu OSN. Jeho hlavním úkolem je však upozorňovat Radu bezpečnosti na situace ve světě, které ohrožují mezinárodní mír a bezpečnost. Může působit i jako mediátor ve sporech, které vzniknou mezi členskými státy v mezinárodních konfliktech. Také předkládá témata k projednávání Valnému shromáždění či jinému orgánu OSN. Avšak generální tajemník nemůže jednat samostatně bez souhlasu a podpory členských států.

V čele Sekretariátu stálo již celkem devět generálních tajemníků, ve své práci jsem však popisovala roli v mezinárodních konfliktech v pořadí šestého a sedmého generálního tajemníka, tedy Butruse Butruse-Ghálího a Kofiho Annana. Oba do funkce nastoupili v době, kdy v důsledku konce studené války probíhala řada konfliktů na různých místech světa.

Pro svou práci jsem si stanovila výzkumné otázky, které zní: *Jak generální tajemníci OSN ovlivňují mezinárodní konflikty? A jaká je jejich role v tomto procesu?* Z dostupných zdrojů jsem došla k závěru, že generální tajemník průběhy konfliktů ovlivňuje tím, že Radě bezpečnosti dává doporučení a upozorňuje na ohrožení bezpečnostní situace ve světě. Na základě toho Rada bezpečnosti zřizuje mírové mise, jejichž cíl je závislý na současné situaci v zemi, kde se buď může schylovat ke konfliktu, nebo v dané zemi konflikt už nějakou dobu probíhá. Jeho role je v jednotlivých konfliktech odlišná. S tím také souvisí to, jaká je generální tajemník osoba. Zkušený diplomat a vyjednávač nebo jen vysoký úředník OSN. Oba generální tajemníci, jejichž roli v mezinárodních konfliktech jsem se ve své práci věnovala, byli zkušení diplomaté a vyjednávači, což dokazují jejich profese před nástupem do funkce generálního tajemníka. To také demonstrovali řadou reforem a plánů, díky kterým mělo dojít k efektivnějšímu vedení mírových misí či lepší organizaci v OSN, jež jsem popsala v úvodu obou kapitol.

Jejich role v mezinárodních konfliktech není však vždy stejná. Někdy působí jako vyjednávači či mediátoři, někdy však Radě bezpečnosti dávají pouze doporučení, čímž však také průběh konfliktů ovlivňují. Například ohledně mírových misí, kdy na jejich radu dochází k prodloužení či posílení mírové mise, ať už z personálního či finančního hlediska.

Během funkčních období Butruse-Ghálího a Kofiho Annana probíhala řada konfliktů. Pro svou práci jsem vybrala ty konflikty, které výrazně zaměstnávaly mezinárodní společenství a zasahovaly do světové zahraniční politiky. V případě Butruse-Ghálího konflikty ve Rwandě a Bosně a Hercegovině, jež byly neúspěchem pro OSN v tom ohledu, že

v obou případech došlo ke zločinu genocidy. Butrus-Ghálí sehrál v těchto konfliktech takovou úlohu, kdy doporučil Radě bezpečnosti ustanovit mírové mise, protože bezpečnost v oblastech byla ohrožena. Avšak hrál roli i v úspěšně dokončené mírové mise, a to v Kambodži, kde opět doporučil zřízení mírové mise a také vlastní plán mírové mise, který Rada bezpečnosti schválila.

Kofi Annan se během svých dvou funkčních období například pokusil o vyřešení kyperské otázky tím, že navrhl tzv. Annanův plán, ve kterém nastínil návrhy, které měly vést k vyřešení konfliktu. Avšak jeho návrhy byly následně v referendu odmítnuty. V řadě konfliktů upozorňoval Radu bezpečnosti na ohrožení míru a bezpečnosti, jako například ve Východním Timoru, kde i přes úsilí mírových operací nedošlo ke stabilizaci vnitřní situace. Dále za jeho období probíhala irácká krize, kterou ostře kritizoval a odsoudil, protože došlo k nezákonnému bombardování Iráku bez mandátu OSN. Kofi Annan působil i jako mediátor, a to v konfliktu mezi Libanem a Izraelem v roce 2006, kde obě země vybízel ke zdrženlivosti a vyslal do Libanonu tým vyjednávačů s cílem zastavit krveprolití.

Na základě zvolené metodologie, která se soustředila na hlubší a detailnější popis určitých skutečností, bylo cílem mé práce zdůraznit roli Butruse-Ghálího a Kofiho Annana v jednotlivých mezinárodních konfliktech a v rámci procesu OSN. Generální tajemníci mají v OSN nezastupitelnou roli tím, že sledují bezpečnostní situaci ve světě a upozorňují na ohrožení míru. V jednotlivých konfliktech pak mají vliv na průběh a podobu mírových misí buď z pozice mediátora, nebo tím, že Radě bezpečnosti dávají svá stanoviska ohledně bezpečnostní situace v dané zemi

V mém případném dalším výzkumu bych se soustředila nejen na roli generálních tajemníků v mezinárodních konfliktech, ale také jak se na osobu generálního tajemníka dívají zástupci jednotlivých členských států nebo mezinárodní organizace jako NATO, Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě či Evropská unie. Jestli ji považují za silnou osobnost či jen za běžného úředníka OSN.

PRAMENY A LITERATURA

Abiew, Kofi Francis. 1999. *The Evolution of the Doctrine and Practise of Humanitarian Intervention*. Hague: Kluwer Law International Publishers.

Alley, Roderic. 1998. „The UN and Cambodia.“ *Link.springer.com* 1998 (online). Dostupné z: <https://link.springer.com/chapter/10.1007%2F978-1-349-26825-2_2> (18. 2. 2018)

Annan, Kofi A. 2000. *We the Peoples*. London: Routledge.

Annan, Kofi A. 2002. *Prevention of Armed Conflict: Report of the Secretary-General*. New York: United Nations.

Annan, Kofi A. 2002. „The United Nations Will Stay... Your Friends Will Continue to Help, says Secretary-General in Salute to Independent East-Timor“ *Un.org*, 19. 5. 2002 (online). Dostupné z: <<https://www.un.org/press/en/2002/sgsm8243.doc.htm>> (19. 4. 2018)

Annan, Kofi A. 2004. „Report of the Secretary-General on his Mission of Good Offices in Cyprus“ *United Nations Document 28*.

Annan, Kofi, 2004. *Annan Plan*. New York: United Nations. Dostupné z: <http://www.hri.org/docs/annan/Annan_Plan_April2004.pdf> (16. 3. 2018)

Annan, Kofi A. 2005. *In Larger Freedom: towards development, security and human rights for all*. New York: United Nations Publications.

Annan, Kofi A. 2006. „Darfur Descending“ *Washingtonpost.com*, 25. 1. 2006 (online). Dostupné z: <<http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2006/01/24/AR2006012401136.html>> (6. 4. 2018)

Anstee, Margaret. 1996. *Orphan of the Cold War. The inside story of the collapse of the Angolan peace process 1992-93*. New York: Springer Publishing Company.

Bariagaber, Assefaw. 2006. „United Nations Peace Operations in Africa: A Cookie-Cutter Approach?“ *Journal of Third World Studies* 23 (2): 11-29.

Barnett, Michel N. 1997. „The UN Security Council, indifference, and genocide in Rwanda.“ *Cultural Anthropology* 12 (4): 551-578. Dostupné z: <<https://anthrosource.onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1525/can.1997.12.4.551>> (20. 3. 2018)

Bellamy, Alex J. 2009. „Kosovo and the Advent of Sovereignty as Responsibility.“ *Journal of Intervention and Statebuilding* 3 (2): 163-184. Dostupné z: <<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/17502970902829952>> (18. 3. 2018)

Berdal, Mats. 2004. „The UN after Iraq“ *Survival* 46 (3): 83-101. Dostupné z: <<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/00396330412331343743>> (19. 3. 2018)

Bohdálek, Miroslav. 2003. „Východní Timor: Rok poté.“ *Globalpolitics.cz*, 11. 3. 2003 (online). Dostupné z: <<http://www.globalpolitics.cz/clanky/vychodni-timor>> (17. 3. 2018)

Boyle, Kevin. 1995. „Stock-taking on Human Rights: The World Conference on Human Rights, Vienna 1993.“ *Political Studies* 43 (1): 79-95.

Brahminiho zpráva. New York: United Nations in New York. Dostupné z: < <https://undocs.org/A/55/305> > (20. 3. 2018)

Brandt, Michele. 2005. *Constitutional Assistance in Post-Conflict Countries: The UN Experience: Cambodia, East Timor and Afghanistan*. New York: United Nations Development Program.

Butrus-Ghálí, Butrus. 1992. *An Agenda for Peace: Preventive Diplomacy, Peacemaking and Peace-keeping*. Dostupné z: < <http://www.un-documents.net/a47-277.htm> > (31. 1. 2018)

Butrus-Ghálí, Butrus. 1996. „Global Leadership after the Cold War.“ *Foreign Affairs* 75 (2): 86-112.

Butrus-Ghálí, Butrus. 1996. *An Agenda for Democratization*. Dostupné z: < http://www.un.org/fr/events/democracyday/pdf/An_agenda_for_democratization.pdf > (31. 1. 2018)

Butrus-Ghálí, Butrus. 1999. *Unvanquished, a United Nations-United States Saga*. London: I. B. Tauris Publishers.

Bureš, Oldřich. 2007. *Operace na udržení míru OSN*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.

Bureš, Oldřich. 2003. „Mírové operace OSN v postbipolárním světě – méně znamená více.“ *Mezinárodní vztahy* 3/2003: 24-43.

Clarke, Walter S. 2018. *Learning from Somalia: The lessons of armed humanitarian intervention*. London: Routledge.

Cockayne, James. 2004. „Winning Haiti’s Protection Competition: Organized Crime and Peace Operations Past, Present and Future.“ *International Peacekeeping* 16 (1): 77-99. Dostupné z: < <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/13533310802485476?src=recsys&journalCode=finp20> > (19. 2. 2018)

Cohen, Roger. 2008. „How Kofi Annan Rescued Kenya.“ *The New York Review of Books* 55 (13): 48-49. Dostupné z: < <http://www.nybooks.com/articles/2008/08/14/how-kofi-annan-rescued-kenya/> > (22. 3. 2018)

Dallaire, Romeo A., Bernard Poulin. 1995. *UNAMIR: Mission to Rwanda*. Virginie: Defense Technical Information Center.

Dayton Peace Agreement. 1995. *Osce.cz*. Dostupné z: < <https://www.osce.org/bih/126173> > (13. 3. 2018)

Dixon, Norm. 1998. „UN ignored Rwanda genocide warnings.“ *Greenleft.org*, 20. 5. 1998 (online). Dostupné z: < <https://www.greenleft.org.au/content/un-ignored-rwanda-genocide-warnings> > (17. 2. 2018)

Doyle, Michael W., Nicholas Sambanis. 2006. *Making War and Building Peace: United Nations Peace Operations*. Princeton: Princeton University Press.

Drath, Viola. 2004. „The Cyprus Referendum: An Island Divided by Mutual Distrust“ *American Foreign Policy Interests* 26 (4): 341-352. Dostupné z: < <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/10803920490502755> > (13. 4. 2018)

- Drulák, Petr. 2003. *Teorie mezinárodních vztahů*. Praha: Portál.
- Duffy, Lynne. 2005. „Suffering shame and silence: The stigma of HIV/AIDS.“ *Journal of the Association of Nurses in AIDS Care* 16 (1): 13-20. Dostupné zde: <[http://www.nursesinaidscarejournal.org/article/S1055-3290\(04\)00003-2/abstract](http://www.nursesinaidscarejournal.org/article/S1055-3290(04)00003-2/abstract)> (14. 3. 2018)
- „Election Guide – Republic of Cyprus“, *Electionguide.org*, 6. 6. 2004 (online). Dostupné z: <<http://www.electionguide.org/countries/id/57/>> (20. 4. 2018)
- Evans, Gareth. 2008. *The Responsibility to Protect. Ending Mass Atrocity Crimes Once and For All*. Washington: Brooking Institution Press.
- Fakta a čísla OSN. Základní údaje o OSN*. 2002. Praha: Informační centrum OSN v Praze. Dostupné z: <<http://www.osn.cz/wp-content/uploads/2014/12/fakta-osn-2005-web.pdf>> (12. 3. 2018)
- Fasulo, Linda M. 2004. *An insider's guide to the UN*. Yale: Yale University Press.
- Fitzgerald, Amber. 2000. „Security Council reform: Creating a more representative body of the entire UN membership“ *Peace Int'L. Rev* 12 (319). Dostupné z: <<https://digitalcommons.pace.edu/pilr/vol12/iss2/5/>> (14. 3. 2018)
- „Former UN Chief Boutros Boutros-Ghali, Who Played Key Role in Israel-Egypt Peace, Dies at 93“ *Reuters.com* 16. 2. 2016 (online). Dostupné z: <<https://www.haaretz.com/world-news/former-un-chief-boutros-boutros-ghali-dies-at-93-1.5405378>> (16. 2. 2018)
- Ganser, Daniele. 2017. *Nezákonné války*. Praha: Garda Publishing, a. s.
- Gareis, Sven B. 2012. *The United Nations*. Chippenham: CPI Antony Rowe.
- George, A. L. 2004. *The Use of Force. Military Power and International Politics*. Lanham: Rowman & Littlefield Publishers.
- Goldschmit, Arthur. 1993. „The Butrus-Ghali Family.“ Journal of the American Research Center in Egypt* 30: 183-188 (online). Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/40000236?casa_token=DVvIYsrrPWwAAAAA:OgAcF-z4OLdtY_ton-fLztgPOuCFIL7Qwt7pS-rE5xHt1PdJu_R0UIPb98mt3JVEddTwBo996MwDEprZvw5XzYUDU37FwsZoRRjpIEWbt41S8xX7nmYCMQ&seq=1#page_scan_tab_contents> (18. 2. 2018)
- Gordenker, Leon. 2013. The UN Secretary-General and Secretariat. London: Routledge.*
- Goshko, John M. 2016. „Boutros Boutros-Ghali, U. N. secretary general who clashed with U. S., dies.“ Washingtonpost.com, 16. 2. 2016 (online). Dostupné z: <https://www.washingtonpost.com/world/boutros-boutros-ghali-un-secretary-general-who-clashed-with-us-dies-at-93/2016/02/16/8b727bb8-d4c1-11e5-be55-2cc3c1e4b76b_story.html?noredirect=on&utm_term=.f7ecb2d44a85> (20. 2. 2018)*
- Goulding, Marrack. 1999. „The United Nations and Conflict in Africa since the Cold War.“ African Affairs* 98 (391): 155-156. Dostupné z: <<https://academic.oup.com/afraf/article-abstract/98/391/155/113980?redirectedFrom=fulltext>> (16. 2. 2018)

- Gowan, Richard. 2013. „Kofi Annan, Syria and the Use of Uncertainty in Mediation“ *Stabilityjournal.org*, 15. 3. 2013 (online). Dostupné z: <<https://www.stabilityjournal.org/articles/10.5334/sta.ax/>> (20. 3. 2018)
- Greig, J. M., & Diehl, P. F. 2005. „The peacekeeping-peacemaking dilemma.“ *International Studies Quarterly* 49 (4): 621-645.
- Grono, Nick. 2006. „Briefing: Darfur: The International Community’s Failure to Protect.“ *African Affairs* 105 (421): 621-631. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/3876768?seq=1#page_scan_tab_contents> (5. 4. 2018)
- Hammarberg, Thomas. 2010. „Commissioner for human rights.“ (online). Dostupné z: <<https://rm.coe.int/16806db88f>> (20. 2. 2018)
- Hanhimaki, Jussi M. 2008. *The United Nations: A Very Short Introduction*. Oxford: Oxford University Press.
- Hannay, David. 2005. *Cyprus: The Search for A Solution*. New York: I. B. Tauris.
- Hayes, M. D., & Wheatley, G. F. 1996. *Interagency and Political-Military Dimensions of Peace Operations: Haiti: A Case Study*. Washington: Washington DC Institute for National strategic studies.
- Hehir, Aidan. 2006. „Autonomous province building: identification theory and the failure of UNMIK“ *International peacekeeping* 13 (2): 200-213. Dostupné z: <<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/13533310500437597>> (16. 3. 2018)
- Hecht, Emmanuel, Pierre Servent. 2015. *Krvavé století 1914 – 2014*. Praha: Vyšehrad.
- Heraclides, Alexis. „The Cyprus Problem: An Open and Shut Case? Probing the Greek-Cypriot Rejection of the Annan Plan.“ *The Cyprus Review* 16 (2): 37-54. Dostupné z: <<https://search.proquest.com/openview/ad9dcad65f694c103bd635b80f08e11e/1?pq-origsite=gscholar&cbl=1817342>> (22. 3. 2018)
- Hinnebusch, Raymond, William Zartman. 2016. *UN mediation in the Syrian crisis: from Kofi Annan to Lakhdar Brahimi*. Wien: International Peace Institute. Dostupné z: <<https://www.ipinst.org/wp-content/uploads/2016/03/IPI-Rpt-Syrian-Crisis2.pdf>> (2. 4. 2018)
- Hsieh, Chang. T., & Enrico Moretti. 2006. „Did Iraq cheat the United Nations? Underpricing, bribes, and the oil for food program.“ *The Quarterly Journal of Economics* 121 (4): 1211-1248. Dostupné z: <<https://pdfs.semanticscholar.org/68d1/afd7ee0de5bd75c43cea19cf14e5e55d42e4.pdf>> (12. 3. 2018)
- Charta Organizace spojených národů a statut Mezinárodního soudního dvora*. 1973. Praha: Informační ústředí OSN v Praze. Dostupné z: <<http://www.osn.cz/wp-content/uploads/2015/03/charta-organizace-spojnych-narodu-a-statut-mezinarodniho-soudniho-dvora.pdf>> (12. 3. 2018)
- Chesterman, Simon. 2007. *Secretary or General?: The UN Secretary-General in World Politics*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Christophorou, Christophoros. 2005. „South European Briefing: The Vote for a United Cyprus Deepens Divisions: The 24 April 2004 in Cyprus.“ *South European Society and Politics* 10 (1): 85-104. Dostupné z: <<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/13608740500037981>> (17. 3. 2018)

- Iain, King. 2006. *Peace at Any Price: How the World Failed Kosovo*. Ithaca: Cornell University Press.
- Inbar, Efraim. 2007. „How Israel bungled the second Lebanon war“ *Middle East Quarterly* 14 (2). Dostupné z: <<https://www.meforum.org/articles/2007/how-israel-bungled-the-second-lebanon-war>> (4. 4. 2018)
- Jak se volí generální tajemník OSN*. 2007. Praha: Informační centrum OSN v Praze. Dostupné z: <<http://www.archiv.osn.cz/zpravodajstvi/zpravy/zprava.php?id=1236>> (12. 3. 2018)
- Jelínek, Tomáš. 2014. „Proč OSN nezabránila genocidě ve Rwandě?“ *Iir.cz*, 14. 4. 2014 (online). Dostupné z: <<http://www.iir.cz/article/proc-mirotvurci-osn-selhali-v-zabraneni-genocidy-ve-rwande>> (20. 3. 2018)
- Jenkins, Rob. 2008. „The UN Peace-Building Commission and the Dissemination of International Norms“ *Crisis States Research Center* 2008.
- Johnstone, Ian. 2003. „The Role of the Secretary-General: The Power of Persuasion Based on law.“ *Global Governance* 9 (4). Dostupné z: <<https://www.questia.com/read/1G1-111201938/the-role-of-the-un-secretary-general-the-power-of>> (20. 3. 2018)
- Jones, D. Bruce. 2007. *Rwanda: The Dynamics of Failure*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Kell, G. 2005. „The global compact selected experiences and reflections“ *Journal of Business Ethics* 59 (1-2): 69-79. Dostupné z: <<https://link.springer.com/article/10.1007%2Fs10551-005-3413-0>> (12. 3. 2018)
- Keller, Lucy. „UNTAC in Cambodia – from Occupation, Civil War and Genocide to Peace.“ *Max planck Yearbook of United Nations Law* 9: 127-178. Dostupné z: <http://www.mpil.de/files/pdf2/mpunyb_keller_9_127_178.pdf> (22. 2. 2018)
- Ker-Lindsay, James. 2005. „From U Thant to Kofi Annan: UN peacemaking in Cyprus 1964-2004.“ *Eprints.uk*, 10. 8. 2009 (online). Dostupné z: <<http://eprints.lse.ac.uk/24798/>> (21. 3. 2018)
- Kingsbury, Benedict, Adam Roberts. 2008. „The UN’s Roles in International Relations.“ *Philpapers.org*, 5. 8. 2008 (online). Dostupné z: <<https://philpapers.org/rec/ROBTUR>> (21. 2. 2018)
- Knight, W. A. 1996. „Towards a subsidiarity model for peacemaking and preventive diplomacy: making Chapter VII of the UN Charter operational.“ *Third World Quarterly* 17 (1): 31-52.
- „Kofi Annan’s Critique.“ *Nytimes.com*, 22. 9. 1999 (online). Dostupné z: <<https://www.nytimes.com/1999/09/22/opinion/kofi-annan-s-critique.html>> (17. 3. 2018)
- „Kofi Annan resigns as Syria envoy“ *Theguardian.com*, 2. 8. 2012 (online). Dostupné z: <<https://www.theguardian.com/world/2012/aug/02/kofi-annan-resigns-syria-envoy>> (21. 3. 2018)
- Krupauerová, Olga, Marika Táborská, Martin Hromádka. 2002. „Rada bezpečnosti OSN přijala rezoluci o Blízkém východě“ *Irozhlaz.cz*, 13. 3. 2002 (online). Dostupné z: <https://www.irozhlaz.cz/zpravy-svet/rada-bezpecnosti-osn-prijala-rezoluci-o-blizkem-vychode_200203131640_mhromadka> (5. 4. 2018)
- Kumsa, Alemayehu. 2004. „Genocida ve Rwandě a úloha spojených národů?“ Pp. 42 in Onderka Pavel (ed.). *Afrika: dvojnáčné jaro 1994*. Moravská Třebová: Aegyptus.

- Kuperman, Alan J. 1996. „The Other Lesson of Rwanda: Mediators Sometimes Do More Damage than Good.“ *The SAIS Review of International Affairs* 23 (2): 221-240. Dostupné z: <http://archives.cerium.ca/IMG/html/Kuperman_the_other_lesson_of.html> (16. 2. 2018)
- Kurzidem, Thomas. 1996. „The different mission.“ *Journal of International Peacekeeping* 3 (4) 117
- Leeson, Peter T. 2007. „Better Off Stateless: Somalia Before and After Government Collapse.“ *Journal of Comparative Economics* 35 (4): 689-710.
- Littlejohns, Michael. 1999. „Annan Criticizes NATO’s Action in Kosovo.“ *Financial Times* 9.
- Loescher, Gil. 2001. *The UNHCR and World Politics: Perilous Path*. Oxford: Oxford University Press.
- Lund, Michael S. 1996. *Preventing Violent Conflicts: A Strategy for Preventive Diplomacy*. Washington, D. C.: United States Institute of Peace.
- Macini, Francesco. 2013. *New Technology and the Prevention of Violence and Conflict*. New York: International Peace Institute.
- MacQueen, Norrie. 1998. „Peacekeeping by attrition: the United Nations in Angola.“ *The Journal of Modern African Studies* 36 (3): 399-422. Dostupné z: <<https://www.cambridge.org/core/journals/journal-of-modern-african-studies/article/peacekeeping-by-attrition-the-united-nations-in-angola/4C1D3029453D86AB6A2EC0C6ECB89D33>> (18. 2. 2018)
- Malone, David. 1997. „Haiti and the international community.“ *Survival* 39 (2): 126-146. Dostupné z: <<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/00396339708442915>> (25. 2. 2018)
- Malone, David, Ramesh Thakur. 2001. „UN peacekeeping: lessons learned.“ *Global governance* 7/2001: 11-17. Dostupné z: <<http://heinonline.org/HOL/LandingPage?handle=hein.journals/glogo7&div=9&id=&page=>> (12. 3. 2018)
- Malvern, Linda. 2014. *A people betrayed: the role of the West in Rwanda’s genocide*. London: Zed Books Ltd.
- Malvern, Linda, 2015. *United Nations Observer Mission Uganda-Rwanda (UNOMUR) and United Nations Assistance Mission for Rwanda I (UNAMIR I)*. Oxford: Oxford University Press.
- McFadden, Robert D. 2016. „Boutros Boutros-Ghali, Former U.N. Secretary General, Dies at 93.“ *Nytimes.com*, 16. 2. 2016 (online). Dostupné z: <<https://www.nytimes.com/2016/02/17/world/boutros-boutros-ghali-death.html>> (20. 2. 2018)
- Meisler, Stanley. 2008. *Kofi Annan: a man of peace in a Word of war*. London: Wiley.
- Mezinárodní den solidarity s lidem Palestiny*. 2005. Praha: Informační centrum v OSN v Praze. Dostupné z: <<http://www.archiv.osn.cz/zpravodajstvi/zpravy/zprava.php?id=1208>> (14. 3. 2018)
- Mohamed, Saira. 2005. „From Keeping Peace to Building Peace: A Proposal for a Revitalized United Nations Trusteeship Council.“ *Columbia Law Review* 809-840 Dostupné z: <<https://scholarship.law.berkeley.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1025&context=facpubs>> (20. 4. 2018)

- Mooney, Erin D. 1995. „Presence, ergo protection? UNPROFOR, UNHCR and the ICRC in Croatia and Bosnia and Herzegovina.“ *International Journal of Refugee Law* 7 (3): 407-435. Dostupné z:< <https://academic.oup.com/ijrl/article-abstract/7/3/407/1596505?redirectedFrom=fulltext>> (23. 2. 2018)
- Murphy, Sean D. 1996. *Humanitarian Intervention: The United Nations in an Evolving World Order*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press.
- Murphy, RAY, 2007. *UN peacekeeping in Lebanon, Somalia and Kosovo: operational and legal issues in practice*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Nástroje na ochranu lidských práv – Konference o lidských právech. 2005. Praha: Informační centrum OSN v Praze. Dostupné z: < <http://www.archiv.osn.cz/lidska-prava/?kap=6&subkap=33>> (13. 3. 2018)
- Norton, Augustus R. 2000. „Hizballah and the Israeli withdrawal from Southern Lebanon.“ *Journal of Palestine Studies* 30 (1): 22-35. Dostupné z: < http://www.academia.edu/2153428/Hizballah_and_the_Israeli_Withdrawal_from_Southern_Lebanon > (19. 3. 2018)
- Nye, Joseph S. Jr. 2003. „US power and strategy after Iraq“ *Foreign Affairs* 82 (4): 60-73. Dostupné z: < http://www.jstor.org/stable/20033649?seq=1#page_scan_tab_contents> (22. 3. 2018)
- Lordos, Alexandros. 2009. „From Secret Diplomacy to Public Diplomacy: How the Annan Plan Referendum Failure Earned the Cypriot Public a Seat at the Negotiating Table.“ Pp. 164-166 in Andrekos Varnava, Faustmann Hubert (eds.). *Reunifying Cyprus. The Annan Plan and Beyond*. London: I. B. Tauris.
- O’Connel, M. E. 2005. „The Counter-Reformation of the Security Council“ *J. Int’l L & Int’l Rel* 2: 107.
- „OSN uctila památku Butruse Butruse-Ghálího“ *Osn.cz* , 23. 2. 2016 (online). Dostupné z:< <http://www.osn.cz/osn-uctila-pamatku-butruse-butruse-ghaliho/>> (15. 2. 2018)
- Palley, Claire. 2005. *An International Relations Debacle: The UN Secretary-General’s Mission of Good Offices in Cyprus 1999-2004*. London: Hart Publishing.
- Paulo, Manuel J. 2004. „The role of the United Nations in the Angolan peace process.“ *Accord Issue* 15/2004 (online). Dostupné z:< <http://www.c-r.org/accord-article/role-united-nations-angolan-peace-process>> (16. 2. 2018)
- „Peklo ve Rwandě – OSN v roce 1997 přiznala, že o tom věděla.“ *Ceskatelevize.cz*, 7. 4. 2009 (online). Dostupné z: <<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/archiv/1413480-peklo-ve-rwande-osn-v-roce-1997-priznala-ze-o-tom-vedela>> (17. 2. 2018)
- Pericleous, Chrysostomos. 2009. *Cyprus Referendum: A Divided Island and the Challenge of the Annan Plan*. London. I. B. Tauris.
- Peterson, M. J. 2006. *The UN General Assembly*. London: Routledge.
- Plano, Jack C., Robert E. Riggs, Lawrence Ziring. 2005. *The United Nations: International Organization and World Politics*. Belmont: Cengage Learning.

- Potočný, Miroslav. 1978. *Rada bezpečnosti – její funkce a význam*. Praha: Svoboda.
- Rezoluce č. 186*. UN. Dostupné z: < <http://unscr.com/en/resolutions/doc/186> > (20. 4. 2018)
- Rezoluce č. 377*. UN. Dostupné z: <<http://unscr.com/en/resolutions/doc/377>> (14. 4. 2018)
- Rezoluce č. 733*. UN. Dostupné z: < <http://unscr.com/en/resolutions/doc/733> > (12. 3. 2018)
- Rezoluce č. 846*. UN. Dostupné z: < <http://unscr.com/en/resolutions/doc/846> > (12. 3. 2018)
- Rezoluce č. 1244*. UN. Dostupné z: < [https://daccess-ods.un.org/access.nsf/Get?Open&DS=S/RES/1244%20\(1999\)&Lang=E&Area=UNDOC](https://daccess-ods.un.org/access.nsf/Get?Open&DS=S/RES/1244%20(1999)&Lang=E&Area=UNDOC) > (15. 3. 2018)
- Rezoluce č. 1246*. UN. Dostupné z:< <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N99/174/13/PDF/N9917413.pdf?OpenElement>> (20. 4. 2018)
- Rezoluce č. 1701*. UN. Dostupné z: <<https://www.un.org/press/en/2006/sc8808.doc.htm> > (15. 3. 2018)
- Riding, Alan. 1993. „A Rights Meeting, but Don’t Mention the Wronged.“ *Nytimes. Com*, 14. 6. 1993. Dostupné z:< <http://www.nytimes.com/1993/06/14/world/a-rights-meeting-but-don-t-mention-the-wronged.html>> (15. 2. 2018)
- Rotberg, Robert I. 2003. „Cyprus after Annan: next steps toward a solution“ *World Peace Foundation* 2003/32. Dostupné z:< <https://paficaax.files.wordpress.com/2014/10/cyprus-after-annan-next-steps-toward-a-solution.pdf> > (12. 3. 2018)
- Rozvojové cíle tisíciletí*. 2015. Praha: Informační centrum OSN v Praze.
- Ruffert, Matthias. 2001. „The Administration of Kosovo and East-Timor by the International Community.“ *International and Comparative Law Quarterly* 50 (3): 613-631. Dostupné z: < <https://www.cambridge.org/core/journals/international-and-comparative-law-quarterly/article/administration-of-kosovo-and-easttimor-by-the-international-community/5EDC76E9ECF1CF6499CB4569ECF3F086> > (19. 3. 2018)
- Salem, Paul. 2006. „The Future of Lebanon“ *Foreign Affairs* 85 (6): 13-22. Dostupné z: < http://www.jstor.org/stable/20032139?seq=1#page_scan_tab_contents > (2. 4. 2018)
- Shawcross, William. 2001. *Deliver us from evil: warlords & peacekeepers in a world of endless conflict*. London: Bloomsbury.
- Schabas, William A. 2017. *An Introduction to the International Criminal Court*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Schulze, Kirsten E. 2001. „The East Timor Referendum Crisis and Its Impact on Indonesian Politics“ *Studies in Conflict and Terrorism* 24 (1): 77-82. Dostupné z: < <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/10576100119771>> (3. 4. 2018)

Simma, Bruno, Herman Mosler, Andreas Paulus, Eleni Chaitidou. 2002. *The Charter of the United Nations: a commentary*. Oxford: Oxford University Press.

Skjelsbaek, Kjell. 1991. „The UN Secretary-General and the Mediation of International Disputes.“ *Journal of Peace Research* 28 (1): 99-115.

Slaughter, Anne-Marie. 2005. „Security, solidarity, and sovereignty: The grand themes of UN reform“ *American Journal of International Law* 99 (3): 619-631. Dostupné z:<https://www.jstor.org/stable/1602294?seq=1#page_scan_tab_contents > (20. 3. 2018)

Stahen, Carsten. 2001. „Accommodating individual criminal responsibility and national reconciliation: the UN Truth Commission for East Timor.“ *American Journal International Law* 95 (4): 952-966. Dostupné z: < <https://www.cambridge.org/core/journals/american-journal-of-international-law/article/div-classtitleaccommodating-individual-criminal-responsibility-and-national-reconciliation-the-un-truth-commission-for-east-timordiv/574D2973E5986B1D5DC6D3E9944FA57D> > (17. 3. 2018)

Strohmeier, Hansjoerg. 2001. „Collapse and Reconstruction of a judicial System: The United Nations Missions in Kosovo and East Timor.“ *American Journal International Law* 95 (1): 46-63. Dostupné z: < <https://www.jstor.org/stable/i325055> > (16. 3. 2018)

Suhrke, Astri. 2001. „Peacekeepers as nation-builders: Dilemmas of the UN in East Timor.“ *International Peacekeeping* 8 (4): 1-20. Dostupné z:<<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/13533310108413917> > (12. 3. 2018)

Swanstrom, L. P, Niklas, Mikael S. Weissmann. 2005. *Conflict, Conflict Prevention, Conflict Management and Beyond: a conceptual eploration*. Uppsala: Uppsala Publishing House.

Szasz, Paul C. 1991. „The Role of the U. N. Secretary-General: Some Legal Aspects.“ *Journal of International Law and Politics* 161 (24). Dostupné z:<<http://heinonline.org/HOL/LandingPage?handle=hein.journals/nyuilp24&div=13&id=&page=> > (31. 1. 2018)

„Šéf OSN: Válka v Iráku je nelegální.“ *Zprávy.idnes.cz*, 16. 9. 2004 (online). Dostupné z: <https://zpravy.idnes.cz/sef-osn-valka-v-iraku-je-nelegalni-dqv-/zpr_archiv.aspx?c=A040916_101219_zpravy_irak_jan> (16. 3. 2018)

Taylor, Paul. 2000. *The United Nations at the Millennium: the principal organs*. Ebbw Vale: Creative Print and Design Wales.

Terence, J. O' Neill. 2005. *United Nations Peacekeeping in the Post-Cold War Era*. London: Routledge.

Theodoulou, Michael. 2016. „The Peace Plans: 2004 Annan Plan.“ *Cyprus-mail.com*, 29. 12. 2016 (online). Dostupné z: <<http://cyprus-mail.com/2016/12/29/peace-plans-2004-annan-plan/>> (16. 3. 2018)

Tocci, Nathalie. 2004. *EU accession dynamics and conflict resolution: catalysing peace or consolidating partition in Cyprus?* London: Ashgatw.

Traub, James. 2000. „Inventing East Timor.“ *Foreign Affairs* červenec/srpen 2000: 74-89. Dostupné z: <<https://www.foreignaffairs.com/articles/asia/2000-07-01/inventing-east-timor>> (18. 3. 2018)

- Traub, James. 2006. *The best intentions: Kofi Annan and the UN in the era of American World power*. London: Macmillan.
- Tripodi, Paolo. 2006. „Peacekeepers, Moral Autonomy and the Use of Force“. *Journal of Military Ethics* 5 (4): 214-232.
- Turc, Marco A. 2013. *Visions in Conflict. Peacebuilding in Cyprus: A view From the Ground*. Charleston: BookSurge Publishing.
- United Nations Millennium Declaration*. New York: United Nations in New York. Dostupné z: <<http://www.un.org/millennium/declaration/ares552e.htm>> (20. 4. 2018)
- Urbanovská, Jana. 2010. „Operace OSN na udržení míru v Africe po skončení studené války – předpoklady úspěchů.“ *Mezinárodní vztahy* 43 (3): 22-46. Dostupné z: <<https://mv.iir.cz/article/view/2>> (12. 3. 2018)
- Venter, Albert. 2003. „Reform of the United Nations Security Council: A Comment on the South African Position“ *International Journal on World Peace* 2003 29-47.
- Vriens Lauren, Carin Zissis. 2008. „The Role of the UN Secretary-General“ *Council on Foreign Relations. org*, 18. 9. 2008 (online). Dostupné z:< <https://www.cfr.org/background/role-un-secretary-general>> (31. 1. 2018)
- Waissová, Šárka. 2011. *Řešení konfliktů v mezinárodních vztazích*. Plzeň: Aleš, Čeněk, s. r. o.
- Wesgwood, Ruth. 2003. „The fall of Saddam Hussein: Security Council mandates and preemptive self-defense.“ *American Journal of International Law* 97 (3): 576-585. Dostupné z: <<https://www.jstor.org/stable/i356328>> (15. 3. 2018)
- Weiss, Thomas G. 2003. „The Illusion of UN Security Council Reform.“ *Washington Quarterly* 26 (4): 147-161. Dostupné z: <<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1162/016366003322387163>> (12. 2. 2018)
- Wheeler, Nicholas. 2004. „The Kosovo bombing campaign“ *Cambridge studies in International Relations* 96: 189-216.
- Williams, Abiodun. 2000. *Preventing War: The United Nations and Macedonia*. Lanham: Rowman & Littlefield Publishers.
- Winfield, Nicole. 1999. „UN Failed Rwanda.“ *Globalpolicy.org*, 16. 12. 1999 (online). Dostupné z: <<https://www.globalpolicy.org/component/content/article/201-rwanda/39240.html>> (17. 2. 2018)
- Yilmaz, Muzaffer E. 2005. „The Cyprus Conflict and the Annan Plan: Why One More Failure?“ *Ege Academic Review* 5 (1): 36. Dostupné z:< https://econpapers.repec.org/article/egejournal/v_3a5_3ay_3a2005_3ai_3a1_3ap_3a29-39.htm> (18. 3. 2018)
- Zacarias, Agostinho. 1996. *The United Nations and international peacekeeping*. London: I. B. Tauris Publishers.

ANOTACE

Cílem mé práce je zdůraznit roli generálního tajemníka OSN v řešení mezinárodních konfliktů. Pro svou práci jsem si zvolila dva generální tajemníky, a to Butruse Butruse-Ghálího a Kofiho Annana. Pomocí deskriptivní metody a analýzy jsem se soustředila na hlubší popis určitých skutečností. Především jejich úloze v řešení konfliktů a mírových misích vedených OSN. Z dostupných materiálů jsem došla k závěru, že generální tajemníci mají vliv na průběh a podobu mírových misí buď z pozice mediátora, nebo tím, že Radě bezpečnosti dávají svá stanoviska ohledně bezpečnostní situace v dané zemi.

Klíčová slova: OSN, generální tajemník, konflikt, mírová mise, Rada bezpečnosti, rezoluce, krize

ABSTRACT

The aim of my work is to emphasize the role of the UN Secretary-General in resolving international conflicts. For my work, I chose two General Secretaries, Butrus Butrus-Ghali and Kofi Annan. Using the descriptive method and analysis, I concentrated on a deeper description of certain facts. Above all, their role in conflict resolution and peacekeeping missions led by the United Nations. From available materials, I have come to the conclusion that the Secretaries-General have an impact on the course and shape of peacekeeping missions either as a mediator or by giving advice to the Security Council about the security situation in the country.

Keywords: UN, Secretary-General, conflict, peacekeeping mission, Security Council, resolution, crisis